

ცისკარი

1874

მაისი და ივნისი

წელიწადი მეთვრამეტე

წოდება თხზულებათა:

რეინის გრაფი, (რომანი გიორგი ბორ-
ნისა) ნათარგმნი — — — — — ივ. კერესელიძისა.

ტფილისი
ექვთიმე ხელოის სტამბაში
1874

რკინის გზაჟი

—

რომანი

გიორგი ზორნისა

ნათარგმნი ივ. კერესელიძისა

თფილისი
ექეთიმე ხელაძის სტამბა
1874

5

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 17-го Апрѣля 1874 года.

.....
Печатано Въ типографіи Ефимія Хеладзе.
.....

ბისმარკის ჰირველი ორდენი

1849 წელიწადს სამთარი დადგა ადრე.—ჰირველად ძალიან შემოუტევა, მაგრამ შობა რომ მოახლოვდა, დღეები შეიქნა ტფილი და ვინვაც შესწედა.

ბერლინის ქალაქში, სასახლის მეიდანზედ და მუზეუმის ბაღში, გაიმართა იარშუკა; ვეველან გაიმართა ვაჭრობა, სადაცა იუიდება უფრო მეტად ემაწვილებიანათეს სათამაშოები.

საშობაო იარშუკა ბერლინში, მართლად და შესანიშნავი უქმე იყო, როგორც ემაწვილებისათვის, ისე დიდრიანთათვის. დიდ ძალი სალხი ირეოდა გამოწეობილის საქონლებისა შუა. ვეველა იმასა ცდილობდა რა ეეიდნა იმისთანა, რომ ეამებინა თავის შვილებიანათეს. თითქმის ღარიბებისათვისაც კი იყო ეს ბედნიერი დღე სასიამოვნო, რადგანაც თავიანთს ხელსაქმეს რამდენიმე თვის შრომას ასაღებდნენ ამ იარშუკაზედ და იქიდან აღებულის ფულებით უიდულობდნენ თავიანთ სახლისათვის საჭიროს რასამე.

რაკო შეღამდა, ეველა ვაჭარმა თავისი ღუქანი ლაშქებით გააჩაღა; მხიარულებაც გაჩაღდა ზ რადგანც თბილი ღამე იყო, სამინელი ვიწროობა შეიქმნა ხალხისაგან.

— ნაჭერთ გროშთ! ვის უნდა! ისმოდა ხმა ოთხივე კუთხითგან. ამ სხუა ზ სხუა კილის ხმების, შეუერთდებოდა საკრავების ხმაც ზ ასეთი ხმაურობა იყო, რომ უერთ ხმა აღარ ესმოდა.

ასლოს ეკლესიის წაათმა დაჰყრა შვიდი საათი, როდესაც სასახლის წინ გამოიარა მდიდარმა კარეტა—მა ზ ჩამოუარა ბაღს, სადაცა სავაჭრო იყიდებოდა. კუჩრის გვერდზედ იჯდა მშვენიერის ლიფრით ჩაცმული ლაქია, რომელსაცა კელში ეჭირა რაღაცაები ქაღალდში გახვეული, შიგ კარეტაში ეწყო სამი ნივთი, კარგად ქაღალდში გახვეული.

ეჭვი არ იყო, რომ ამ კარეტაში უნდა მსხდარიყვნენ დიდნი კაცნი, რომელთაცა ეყიდნათ თავიანთ ემაწვილებისათჳს სათამაშოები.

შიგ კარეტაში ისხდნენ, ერთი კაცი ზ ორნიც ქალები, მდიდრის სალოფებით; იმათგანში, ერთი ქალი იყო უფროსი ზ მეორე უნცროსი, რომელიცა იყო გასათხოვარი ქალი უფროსისა.

როდესაც ეკიპაჟმა ჩამოუარა სობოროს ეკკლე-
სიასა, შიგ მჯდომმა კაცმა უბძანა კუჩერსა, ცხენები
შეეყენებინა.

— მე ჩამოვსტები აქა ზე შევალ კლუბში, თქუ-
ნი შინ წადით! კარეტას ნულარ გამომიგზავნით, უთ-
ხრა შიგ მჯდომმა, თავის ცოლსა, შექურთუბულის
სახის მეტყველებით. მე არ ვიცი, როდის შემოვალ
შინა.

ცოლმა თავი დაუკრა იმის ნიშნად, ვითომც ზე
თქუნი ნება არისო, კარეტა რა შედგა, ჩამოსტა ის
უფალი ზე მივიდა მუხეუმის შესავალში. ის უკან-უკან
იხედებოდა, დასარწმუნებელად ამისა, ცოლშვილნი შინ
წავიდნენ თუ არაო.

მეიდნიდგან ისმოდნა ვაჭრების ზე ხალხის ეყენი,
არეულ-დარეულობა, რადგან შობა იყო, მეორეს დღეს
ზე ეველანი სვიდვას ეშურებონენ; შემოთ მოხსენებულ-
მა უფალმა, ივიდა კიდევ რაღაცა სათამაშოები ემწვი-
ლებისათჳს, მაგრამ იმას სახესეოდ არც მხიარულება
ეგებოდა ზე არცა მწუხარება.

ის იყო წამოსადეგი ტანის კაცი, რომოცდა
ექსი წლისა, შლიაპის ქვეშ, რომელიცა წინ ჩამო-
ხატული ჰქონდა, გამოუელავდნენ ორნი ბრწინვალე

თვალები ზ იუერებოდნენ აქეთ-იქით, თითქოს დიდის
ურადლებით ეძებს ვისმესო. სახე ჰქონდა სუსტი ზ
ეფითელი; უღვაში სშირი. ის რა გაეხუა თავის შუბა-
ში, ავიდა მუხუშმის კიბეზედ, რომელზედაც ხალხი
ირეოდა ზ კორიდორებიც სავე იუო. იქ ხალხში და-
ინახა ერთი ვიღაცა კაცი, რომელსაც ეცუა სასაფუ-
ლო მსუბუქი ზალტო, ეტეობოდა რომ გამოეგლო
ბეგრი ტანჯუა. ის კაცი თითქოს ამ უფალს იქ მოე-
ლოდაო. როდესაც მოუახლოვდა ამ უფალს, ქედი
მოუსადა ზ მოუსალამა.

— მშვიდობა თქუენი ნახუა ბარონო! უთხრა
იმან დაბალის სმით. სჩანს, მიგიღიათ ჩემგნით მო-
წერილი წიგნი დღეს დილით, რომ მოსულხართ აქა,
სადაცა რამდენი ხანია გელით.

— დიას, მაგრამ დიდად გამიკვირდა უფალო რეიზერტ,
საიდან გამოცხადდით ამ ბერდინის ქალაქში, თორმეტის
წლის შემდგომს. ამდენი ხანი რომ უცხო ქვეყნებში იუავით,
ახლა რილასათუხ მოხვიდოდით? მე ვფიქრობდი, მო-
კვდა მეთქი, აკი აღმითქეით, აღარ მოსულიუავით ამ
ქალაქში, ჩუენი ზირობა სომ ეს იუო.

— ამის მიხეხი მრეელ ცხადია, უფალო ბა-
რონო; ჩემი საქმეები ცუდს მდგომარეობაში არიან,
იმ იმედით რომ, დასჯილდობდით იმ სამსახურისათუხ,

რომელიცა თქუწნთჳს გაძიწევია, მოგნახეთ თქუწნ.
აი მიხესი ჩემი ბეროინში მოსვლისა.

ეს რომ უთხრა რეპეტრტმა, წაავლო უცერემონიოთ
ხელი ბარონსა ღ გაიენა განხედ, კიბის ერთს ბნე-
ლა კუნჭულში, ხალხისაგან მოძორებით; ისე მოექცა
ამ შემთხვევაში ის კაცი, თითქოს ამ ბარონთან სხვა
გვარი ახლო დამოკიდებულება აქვსო. როდესაც ისინი
მოვიდოდნენ იმ კიბის ბნელა კუნჭულში, ვერ შენიშ-
ნეს, რომ იქვე გვერდზედ, კედლისძირას, იჯდა ერთი
მოხუცებული წელში მოხრილი კაცი, რომელსაცა
გვერდზედ ედგა გრძელი ჯოხი:

— რაცა მთხოვეთ ხომ სულ შეგისრულებთ?—გა-
ნაგრძელა ბარონმა; თქუენ აღმითქვით, ამ ქალაქს მო-
შორებოდით ღ წასულიყავით შორს სადმე, ან ამერი-
კაში, ან რუსეთში.

— გეფიცები, რომ მაგის ასრულება შეუძლებელი
იყო, თუძცა მხათ ვიყავ შეძესრულებინა ჩემგნით მი-
ცემული აღთქმა, ცხოვრების ღონისძიება გამომელია,
რომ გზა აღარა მქონდა ცხოვრებისა, მაშ რა მექნა,
რომ არ დავბრუნებულიყავი. იმ საქმესედ, რომელიცა
მარტო მე ღ თქუწნ ვიცით, ძრიელ სიფრთხილით ვიყა-
ვი ღ ვარ ახლაცა; ასე გასანჯეთ, ჩემა ცოლმაც კი

არ იცის ის ჩვენი საიდუმლოება, იმას კიდევ გავე-
უარე, იმის ქმარობითგან სელი ბვილე უფალა ბარო-
აო, ამისათვის, რომ მეტად ანჩხლი ღ კანასია. იმას
ჩვენ საიდუმლოებას როგორ ვეტოდი. ახლა კი...

— რაო, ახლა კი? თუ კიდევ ფულს არ მოგცემ,
გაამხელ განა? ეგ არის რაღა, მაგისი თქმა გინდა.—
გამიგონე ძმობილო, მეტის მოთმინებითგან ნუ გა-
მომიფხან!

მოსუცებულმა კაცმა, იქ რომ იჯდა ღ ეს იმათი
ლანჯარაკი გაიგონა, მაშინვე უურები იცქვიტა.

— მე მეგონა, კიდევ შემწეობას მომცემდით უფა-
ლო ბარონ! ნუ დაიფიქვით იმას, რომ სვინიდისის
ტანჯვას უფრო კაცი ძნელათ აიტანს, ვიდრე რასმე
დანამაულსა.

ბარონმა საზიზღარის სახით შესედა თავისთან
მოლაზარაკესა.

— რა გენადვლებოდა ისევ გუვერნორათ ეოფი-
ლიუავი, ცხოვრების ღონისძიება გექნებოდა? ახლა მე
ისე მდიდარი აღარ ვარ, რომ ეოველთვის ფულები
გამლიო უფალო რეიპერტ. მაგრამ, აგერ ვიღაცანი
მოდიან, აი ქისით ფული, გამომართვი, ჩქარა ღ გაბე-
ცალე.

რე გამოართო ფული იმ კაცმა, მაშინვე გაქრა ხალხში, როგორც აჩრდილი. ბარონს უნდოდა წასულიყო შინისაკენ სხვა გზით.

ამ დროს გამოუარა გვერდზედ, ერთმა მძლავრმა, კარგად მოეყანილმა კაცმა, რომელსაცა ჰქონდა ზრქლად შემოხვეული წვერი. სახე იმისი წარმოადგენდა დიდებულსა; ეელზედ შემოსახვევი არა ჰქონდა, ეცვა მსუბუქი ჰალტო დილები შეკრული, ეტეობოდა ჯანმრთელი იყო. ის როგორც ეტეობოდა ათის წლით ბარონზედ უნცროსი უნდა ეოფილიყო. როდესაც ბარონს გვერდზედ მოეწია, შემოუძახა ჭახის საამოს ხმით:

— საღამო მშვიდობისა უფალო ბარონ რუდიკერ! ეგ როგორ მომხდარა რომ დღეს კლუბში არა ხარ?

ამ უკანასკნელ სიტყვებზედ საამოდ გაუღიმა.

— ახ, უფალო ბისმარკ! უთხრა ბარონმა, — თქვენ ბრძანდებით, ვერ გიცნაით, — თქვენც გონია სავაჭროთ ეოფილხართ?

— დიას, უნდა ცოტა რამ გაუკზავნო ჩემს დასა, იმას ძალიან უყვარს, წავიდეთ ერთად! აქუთ გზაზედ ბევრი ხალხია დიდი თუჯის ხიდისკენ გაეიარათ.

— დიდის კმაყოფილებით, უპასუხა ბარონმა ზ
გაკმატონენ ერთად შინისაკენ.

იმ დროს, როდესაც ბისმარკმა ზ ბარონმა გა-
მოიარეს მოხუცებულის კაცის წინ, რომელიცა კუთხე-
ში იჯდა ჯოხი გვერდსედ ზ რომელმაცა სულ წვრი-
ლათ შეიტყო საიდუმლოდ ლანჩარაკი ორის კაცისა, იმ
მოხუცებულს შემოესმა რომ რაღაცა დაუარდათ დედა-
მიწასედ, ის მაშინვე წამოდგა ზ ხელით დაუწყო დე-
დამიწასედ ძეხნა. ბოლოს მადლის სმით წამოი-
ძახა.

— ოქრო? მაგრამ არა, მგონია მედალია, თუ
რაღაცა ორდენი.

ის მაშინვე დაედევნა იმ ორ მიძავალ კაცს; ეს
მოხუცებული გზას აფათურებდა ჯოხით ზ ისე მის-
დევდა; ეტობოდა უსინათლო იყო. ის იყო დაბალი
ტანის კაცი ზ სიბერისაგან წელში მოხრილი; სავერ-
დის ქუდი კიხიროკიანი, მხისგან ზ წვიმისგან გახუ-
ნებული ზ დაძველებული უფარავდნენ თეთრად გაჰენ-
ტილს თავის თმებსა; ტანს ეცვა გრძელი, აგრეთვე
ძველი სერთუკი, მწვანეს ფერისა, სახე ჭკონდა ისრაი-
ლისა, მაგრამ იმათის შთამომავლობის ეშმაკობა კი

არა ჰქონდა. გრძელი თეთრი წვერი საამოდ უფარავ-
დნენ გულსა.

— მომითმინეთ ბატონებო, დაუფიქრა მოხუცმა
ბ ველარ მოეწივა ბარონს ბ ბისმარკსა: მომითმინეთ
თქვენნი ჭირიმეთ, მკონია რაღაცა დაკარგვეთ!

ორივემ უკან მოიხედეს ბ დაინახეს მოხუცებუ-
ლი კაცი.

— ჩვენ არ ვიცით რა დაკარგეთ. უთხრა ბა-
რონმა.

— აი ეს ორდენი დაგვარდათ დედამიწასე, რო-
დესაც ჩამოდიოდით კიბესე; დაუარდნის სმა შემომეს-
მა, მოვებენე, ვინაჲნე ბ მიიღეთ.

— ოჰ მადლობელი ვარ კეთილო მოხუცო, უთ-
ხრა ბისმარკმა, ეგ ჩემი ორდენია. გულკეთილი კაცი
ჰყოფილხართ!

— კარგია სმა შემამესმა როცა დაგვარდათ,
თორემ რას გავიგებდი უსინათლო განსლავარ.

— რაო? უსინათლო ხართ? ეგ დიდი უბედურებაა
თქვენთვის?

— ამას გარდა მოხუცებულის განსლავარ, უკე-
თილმოხილესო ბატონო.

— ვინა ხართ თქვენა? ჰკითხა ბისმარკმა, რა ჩამოიკიდა გულსედ ნახოვნი ორდენი.

— ჩემი სახელი გასლავთ ლევი, გვარად შარიერი.

— ურია უოფილხართ მამ?

— დიას, უკეთილშობილესო ბატონო; რაც სინათლე მომაკლდა, აღარაფრის მოვნა შემძლიან, მხოლოდ აქ, ამ კიბესედ ვხივარ, უოველთჳს მრთელი დღე, ვკლასაობ ღ იმითი ვცხოვრობ! მანგრამ ამ ჩემს მდგომარეობას არ ვემდური ღ ვმადლობ უოვლად შემძლებელს დმერთსა.

ბისმარკმა ამოიღო ჯიბითგან, ერთი უვითელი ოქრო ღ მიაწოდა მოხუცსა.

— მამ იცით რა ლევ, თქვენ დამიბრუნეთ მედალი ღ იმის სანაცვლოდ გაძლევთ ოქროსა. გავცვალოთ კეთილო მოხუცო.

— მე არა მსურს მივიღო ჯილდო იმისათჳს რისიც მოვალე ვიყავი აღმესრულებინა, უკეთილშობილესო ბატონო, მიუგო ურიამა.

მოძიტევეთ უფალო ბისმარკ, უთხრა ბარონმა, ღ ნება მომეცით გკითხოთ, თუ რა ორდენია ეგა?

მოხუცი იქვე იდგა.

— მე ეს შედელი მივიღე ამისთვის, უფალო ბა-
რონო, რომ ერთი კაცი სიკვდილს მოვარჩინე. ეს
ჭირველი ორდენია და ამას ედ მეტი არა მაქვს რა.

ბარონმა გაიღიმა. იმას გაუგვირდა ის, რომ აზ-
ნაურისათვის მიეცათ შედელი და ისიც ატარებდა.

მე მოვალეობად მიმაჩნია, რომ ვნახო კაცი გა-
ჭირებაში მიუყვამრო, დაუმატა ბისმარკმა.—

მოხუცი დიდის ყურადღებით მოისმენდა თვითო-
ეულს ბისმარკის სიტყვასსა, თითქოს ცდილობდა, არ
დამავიწყდესო, მე რე უთხრა ბისმარკს.

— ეკ ორდენი, რომელიცა მე ვაზოვნე და რომ
მელსაცა თქვენ ატარებთ, მაღალის ღირსებისა არის,
თუ რომ მდიდარი ხარ და დიდი კაცი, და გისნიათ
კაცი სიკვდილისაგან, რა გაგიმეტებიათ თქვენი სა-
კუთარი თავი, მაგითი გამოგიჩენიათ თქვენი
მაღა კეთილის საქმისათვის. ეკ თვისება განარჩევს სხვა
კაცებისაგან და წინათვე უნდა ვხედავდეთ, რომ თავის
დროზედ იქნებით გამოჩენილი დიდი კაცი! მიბრძანეთ
თქვენი სახელი, რომ არ დაგივიწყოთ.

— მე შევიან ბისმარკი, კეთილო მოხუცო; მაგ-
რამ ამ ჩემს მოქმედებას, დიდი ღირსება კი მიეცა.

— თქვენ, ერთხელაც არი მოიგონეთ ეს ჩემი

წინასწარ—მეტყველებს; მოიგონეთ სიტყვები საწყალის
ლევია ბარიერისა, რომელიცა საქმეს შორითგან უუ-
რებს, გამოცდილება აქვს ღ იცნობს კაცობრიობასა.
ებრაელთა ღმერთმა გაკურთხოს შენ!

იმან დაუკრა თავი, ცალი ხელი გულზედ მიი-
ღო, მეორეთი ჯოხის დახჯენით, რადგანც კზას ეძებ-
და გაეგნო, მოხრუნდა უკან ღ იხევე მიჯდა თავის
ბინაზედ.

— საკვირველი მოხუცი ყოფილა? მოელაზარავე-
ბოდა გზაზედ ბისმარკი ბარონსა; ამის მეტად მე ეგ
არ შემინიშნავს.

— თუ დავიჯერებთ, იმის წინათ მეტყველებას,
მეშ უნდა მოგილოცოთ, უთხრა ბარონმამაგრამ
მიანზეთ ამ გზაზედ, თუ რა შემთხვევით მიიღეთ ეგ
ორდენი?

— ამისი ისტორია გრძელი არ არის უფ. ბა-
რონო, მაუკო ბანმარკმა; ამ რამდენიე წლის წინათ,
როდესაც ჰომერანიასში ვიდექი, ჩემი მსახური გილდებ-
რანდი, კარგი მონადირე, წავიდა უმის საეპარქოს
ცხენით ლიპენგერის ტბისაკენ; ამ დროს რამდენიმე
ჩემი მეგობარი აფიცრებით მივდიოდი იმ ტბის ნა-
პირზედ. რადგან ცხელოდა, ჩემს მსახურმა გილდებ-

რანდმა, ცხენს უნაგირი მოსხნა შეასტა და შეეყვანა ტბაში გასაბანად. შეაში რომ მივიდა, ცხენმა გადმო-
აგდო; საცოდავი ისრჩობოდა, ეს რომ დავინახე, მა-
შინათვე შევარდი ტბაში.

— როგორ? მუნდირით? მაშინ ხომ აფიცარი იუ-
ვით; გააწვევტინა ბარონ რედიგერმა.

— მერე რა უმაჟდა რა მუნდირით ვიყავი, უფ.
რედიგერ; კაცი იღუპოდა, და გულგაქავებული ხომ
არ ვიქმნებოდი. შევარდი თუ არა, ერთს წუთს დავი-
ბადე ჩემ მსახურთან.

— მერე, მოაჩინეთ?

— რასაკვირველია უფ. ბარონო? სწორეთ იმ
დროს, როდესაც ის-ის იყო უკანასკნელადღა სუნთ-
ქას სწევოდა, მივასწარი, თმაში ხელი ვტაცე და გა-
მოვათრიე ნაპირსა, სადაცა გონებაზედ მოვიკვანეთ
საცოდავი ჩემი ერთგული მსახური. ამისათვის მომცეს
ეს ორდენი. აი ჩემი ჰირველი ორდენის ისტორია.

ამ დროს, როდესაც ეს ორნი ლაპარაკით მიდი-
ოდნენ ქუჩაში, უსინათლო ურიაძაც, დაუტევა თავისი
ბინა, ჯოხის შემწნობით ჩამოვიდა კიბეზედ და გასწია
ფრიდრიხის ქუჩისაკენ. ის იდგა ურიების კვარტალში,
სადაცა ეველანი იცნობდნენ. როდესაც გზაზედ მიმავა-

ლობდა, გამლეულ—გამომლეული სალამს აძლევდნენ.

ლევი შარიერი, როდესაც შევიდა მივარდნილს ებრაელების ქუჩაში, მიაღება ერთს ბეულს ქაისსა, რომელშიაც შევლო ღ ზემოთ ოთახის მსგავსს ჩარდახში ჯოხის დაბჯენით, კიბეზე რა ავლო, შევიდა; როდესაც შედიოდა, შიგნითგან გამოისმა, საამო ქალის ხმა ღ მოეგება თექვსმეტის წლის ქალი.

— ძლივს არ მოხველი მამავ, მერე რა ვწუხდი შენთვის, რომ დაიკვიანე, ვფიქრობდი, მოვსულიყავი წამოსაუფანათ. ხელი მომეცა მამავ.—რა მოჰყიდა ხელი, სიბრთხილით შეიყვანა.

— გმადლობ როზა, ჩემო საუყვარელო შვილო! მიუგო მოხუცმა.

II.

ბარონი რუდიკერი

— დოროტეის ქუჩაში, თვითან იმ სახლში, სადაც ბისმარკი როდესაც იყო საკეთილშობილო კრების მწევრი, სცხოვრებდა ბარონი რუდიკერი. ამ სახლში მეფობდა სამუდამოდ სიჩუმე ღ მშვიდობა; თუ

რომ ამ ოთახებში არა ეოფილიყო მდიდრული მორ-
თულება, სრულებით ვერა ვინ შეიტვობდა შიგ იდგა
ვინმე თუ არა, ისე ცარიელი იუვნენ იმ სახლის ოთა-
ხები. ამ სახლებში, როგორც ახლა ვთქვით იდგა ბა-
რონი რიუდეკერი, ის ბარონი კი არა, რომელ-
ზედაც ღაპარაკი გვექონდა ჰირველს თავში; ეს ბარო-
ნი იყო იმისი ძმა ვალტერ რუდიკერი, რომელსაცა
ჰქვანდა მხოლოდ ერთი ცოლი. მრთელი იმ სახლის
მოსამსახურენი დაწმუენებულნი იუვნენ, რომ ბარონი
ძრიელ მდიდარი იყო, რადგანც დაკეტილს ოთახებში
აკულებდნენ დიდ ძალს ნივთიერებებსა ჭ ფულსა.

თუძცა ამ სახლის ოთახები მდიდრულად იუვნენ
დართულები; თუძცა ვოველგან ბრწუინაუდნენ ოქრო-
ვერცხლი, მაინც უველას რაღაცა მწუსარება ეტეობო-
და; სხანდა, ბედნიერების სეიდვა ფულით არ შეიძლე-
ბოდა.

შობის რამდენიმე დღის შემდგომს რუდიკერის
ცოლი, ბარონესა იჯდა ერთს თავიანთ სახლების ზა-
ლაში ჭ უუერებდა ფანჯრიდგან, დაბურუსებულ თოვ-
ლიან დღესა. იძას ეცვა თავითგან ფესებადინ ძაუები,
თითქოს მგლოვიარე არისო; ეტეობოდა ძრიელ მწუ-
ხარე იყო.

მაგრამ, ამ მწუხარებას, მაინც ვერა დაეკლო რა ამის სილამაზისათვის; ის იყო კიდევაც მშვენიერი ქალი, რომელსაც თმები ჭქონდა ქერა და ცისფერი თვალები დიდრონები. იმას იმ დროს გადმოსდიოდნენ მშვენიერ თეთრ—წითელ ღაწკებზედ, მღუღარე ცრემლები; მაგრამ ეოვლის ღონისძიებით ცდილობდა შეემაგრებინა ეს ჩემი ტირილი და არ შეეტუობინებინა ბარონისათვის.

ბარონი რუდიკერი პრიულ ემსკავებოდა თავის მძასა მხროლედ სახით, ასე რომ ძალიან არ დაჰყვირებოდა კაცი, ვერ შეატუობდა, ვინ რომელი იყო. ის იყო აგრეთვე წამოსადეგი კაცი ზირსხელი. დიდროანი ცისფერი თვალები იმისი. გამდიდრებოდნენ კეთილითა და მეორის მძის თვალებისათვის რომ შეესდნა ვისმე, შეატუობდა, რომ ბოროტებით იუვენ საესენი, აი მხოლოდ რაში იყო იმათი ერთმანერთის განსწავება.

— ვალერია, უთხრა ბარონმა თავის ცოლს, რა გამოვიდა სალაში და მივიდა ახლოს; შენ კიდევ სტირი? დრო არის ახლა კი, ეცადო და გადაიგდო გულიდან ეგ მწუხარება:

— ნუ მიწერები საუკარელო ვალტერ, უზახუნა, ქმარს ალერსიანის ხმით; დღეს, სწორეთ ცამეტი წე-

ლიწადი შესრულდა, როდესაც ჩუშნს ოჯახს ის სა-
მინელი შემთხვევა მოხდა; ამ ცაშეტის წლის წინათ,
ჩუშნ წაგვართვა უკანასკნელი ბედნიერება, — დღეს შე-
სრულდა ცაშეტი წელიწადი, რაც ერთად-ერთი შვი-
ლი სახლითგან დაგვარგეთ; ღ არ არის ეჭვი, მოჰკ-
ლავდა ვინმე.

— ნულარ იგონებ წარსულს, ღუთისკულისათვის
ვაღვრია.

— თუ რომ ჩემი შვილი მოძკვდომოდა ღუთის
განგებით თვალთ წინ ღ თუ რომ მე თვითან
ჩემის უბედურის ხელებით დაუკრეფავდი გულზედ ხელს
ისე არ შევწუხდებოდი, მაგრამ, შვილი, უცებ სახლიდ-
გან დაკარგული ღ მოკლული ვინ იცის რა ტანჯვით,
რასაკვირველია ნაწლეებს დამიწვავეს იმისი შოგო-
ნება. — სხვათა მშობელთაც უკვდებოთ შვილი, მარხა-
ვენ, შავრამ იმის საფლავზედ რომ მიდიან და ლო-
ცულობენ ამითი მაინც ნუგეშებენ, მე ეს ნუგეშიც
მოკლებული მაქვს.

— მაინც ვინ იცის საუფარელო ვაღვრია, ღუთის
განგებას ბევრი შეუძლიან, იქნება ჩუშნი შვილი არ არის
მკვდარი, ვინ იცის იქნება თავის დროზედ ვიზოვნოთ,
კარგა თაღი უოჯელს ღონისძიებასა სძარობს ჩუშნი მთა-
ვრობა იმის ზოვნისათვის ეს სთქვა ბარონმა ღ გადაეხვია

თავის მტირალა ცოლსა; კარგათ იცი, მე შენი მწუხარების მონაწილე ვარ, გახსოვს როგორ მიფარდა და ისე არ გავივლიდი იმის აკვანთან, რომ რამდენ ჯერზე არ გადაგეკოცნა იმისი უმანკო ზაწაწა სასე.... ბევრის მწუხარებით რა გაეწეობა მაგითი რას უშველით!

— ეს მანც ვიცოდეთ, თუ ვინ დაიდვა მშობლების ცოდვა და ვინ მოგვანარა სასლითგან, ვინ ჩაიდინა ეს საძინელი მტრობა? ვაი მე თუ მიძამ გვიღალატა და გულში ჩაიდო რამ ჩუქნი მტრობა, ან ერთმა ჩუქნმა მტერმა მცისუიდა?

— ოჰ, არა ვაღიერია!

— ვინ იცის ვალტერ. სომ გახსოვს იმ მიძამ თავის სოფელში წასვლა უნდოდა და ჩუქნი არ გაუშვით. მაგრამ ღმერთო შეცდოდე, იქნება მართალი სული იყო და ტყუილად ვაბრალდებო.

— კარგა იცი ყოველი ღონისძიება ვინმარეთ და ვერას გზით დამნაშავე ვერ ვიპოვნეთ.

— მაშ ეს საიდუმლო შემთხვევა, თავის დღეში ვერ გამხილდება? მაშ ვის უნდა მოესდინა ეს საძინელი დანაშაული; მაშ ვინ ჩავარდა ჩუქნის ცოდვაში და წაკვართვა ბედნიერება, მოსვენება. ასე საუფარელო

ვალტერ! რა დამსჯა ასე ღმერთმა? მითხარი, მომადგონე, იქნება როდისმე ისეთის დანაშაულით შემეცოდოს ღმერთისათვის, რომ ამითი მოხდიდეს. რა ვქნა, მე კი არა მახსოვს რა.

— მაგას რაღასა კითხულობ, საუვარელო ვალტერია! შენა ხარ უმანკო არსება! ცაძან მოგვევლინა უედურება და დაუვედრივ უნდა ავიტანოთ! ნუ ტირი? სასოებას ნუ წარვიყვითავთ და მოველოდეთ ღმერთისგან ბეჯისა.

ამ დროს შემოვიდა მოსამსახურე და შეაწვეტინა სამწყხარო საუბარი.

ბარონესამ ცრემლი შეიწმინდა.

— რა გინდა ადამ? ჰკითხა ბარონმა მოსამსახურესა.

— ბარონი, თქვენნი მძა მობძნდა და თქვენს ნახვასა თხოულობს.

— ჩემი მძა! სთქუა განკვირვებით ბარონმა, და სასესე უკმაყოფილების ფერმა გადაჰკრა; სთხოვე ჩემ მძას შემობძნდეს.

ვალტერიამ შესედა თავის ქმარს მედარებითის სახით, იმას ნიშნად, რომ ღმერთის გულისათვის კარგად

შიდე ზ ნურას აწეწინებო. ბარონი მაშინვე მიხუ-
და.

— ადამ! დაუფირო ბარონმა მსახურს. შეიწვიე ჩემი
ძმა კაბინეტში ზ შეც ახლავე მოვალ.

შემდგომს მიუბრუნდა თავის ცოლსა, რომელ-
საცა თვალები ისევ სველი ჰქონდა, მიეხვია ზ გავი-
და სალითვან, სადაცა ვალერია დარჩა მწუსარების
გულით მარტო.

ბარონის კაბინეტი ძვირფასის ზ იშვიათის ნიჟ-
თებით მდიდრულად იყო მორთული. სკამები ზ
სტოლები, ერთობ სანდლის ხისგან იყო, ჩუქურთმე-
ბით გამოყვანილი; კედლებზედ კედენ ურიცხვი თო-
ფები, ხმლებ ზ სრული იარაღი, ყოველის მხრისა,
ფოტრუთები კედენ ძვირფასნი ზ იშვიათნი.

როდესაც მსახურმა თავისი ბატონის ძმა შეიყუა-
ნა კაბინეტში, ის დაჯდა იმ კრესლასზედ, რომლის
პირდაპირ ბარონი უნდა დამჯდარიყო, რადგანც იმი-
სი ადგილი ის იყო. იმას ჭეული თვალები ბოროტე-
ბით უელავდენ.

ამ დროს შევიდა მხაცა ზ რა მიესალმა, გაუწო-
და ხელი. როგორც ეტეობოდათ, რამ ეს ორნი ერთ-
მანერთის დიდი მტერნი იყვნენ.

— ნუ კი გეწინება, — უთხრა მოსულმა ბარონმა თავის ძმას; ზ უნდა გკითხო, რა მიზეზია, რომ შენი მოსამსახურენი, შენს ღვიძლის ძმასა ასე უპატიურათ მიიღებენ? წინა ოთახითგან შემომატარეს ზ შენს კაბინეტში, ზირდაჰირ შემომიყვანეს, თითქოს ამ სახლის უცხო კაცი ვიყო.

— მე შენ მიზეზს გეტყვი, მიუგო რუდიგერმა, რა დაუჯდა თავის ძმასა ზირდაჰირ: იცნო ხომ, თუ რა უბედურს შემთხვევას მოგვაგონებს დღევანდელი დღე?

— არა არ მახსოვს.

— დღეს ცამეტი წელიწადი შესრულდა, რაც დაგვარგეთ ჩუქნი ერთად ერთი შეიღო.

ამ სიტყვას თქმასედ, ბარონის ძმა გაუფითლდა ზ ტუჩები არ იყო რომ შეუთრთოლდა.

— დიას... ოჰ... დიას. მაგრამ ეგ ხომ დიდი ხნის შემთხვევაა, მიუგო ძმამ გულ გრილად ზ ციგარითგან, რომელსაცა ეწეოდა, გამოუშო ზრქელი კვამლი, რა არის ემითი დაეფარა თავისი ზირის სახის დეღვა.

— ზიდის ხნის შემთხვევა არასა ნიშნავს. შენ თვითნა მამა ხარ ზ უნდა იგრძნო, თუ რა მდგომარეო-

ბაში იქნება დღეს შენი რძალი ვალერი! ამისათვის, მომიტევე რომ აქ მიგიღებ.

— მართალია, შვილები შევანან, მაგრამ შეაღს უოველთვს ბედნიერების მოტანა არ შეუძლიან.

— განა შენის შვილებით კმაყოფილი არა ხარ ლეო?

— ისინი მხოლოდ მე მაწუხებენ. ჩემი ვაჟი შეილი გუბერტი, ითხოვს ჩემგან რამდენიმე ათას ტალერს; მეორე ქალი თხოვდება ზ მზითვათ მიაქვს რამდენიმე ათასი ტალერი. ახლა ჩემთვის ოცი ათასი ტალერი საჭირო არის, თითქმის ვინწიობი ისე მეჭირება, ახლა მოვსულვარ შენთან, მასესხო ეს უფლი.

უფ. რუდიგერმა გულმტკივნეულად შეხედა თავის ძმასა.

— რაო, ხმას არ იღებ ვალტერ? უთხრა ძმამ; მართალია შენი ფული კიდევაცა მმართების, მაგრამ ძმებში ეს არაფერია.

— როდესაც ძამა მოგვიკვდა, საუფარელო ლეო, ჩქონი ქონება ზატოისნათ გავიყავით.

ეკ შენი მ ავალეობა იყო.

— ძალიან კარგი. შენც ისეთივე ქონება გერ-

ო, როგორც მე, შენ რომ შენი ქონება ათის წლის განმავლობაში დანიაო, ჩემი რა ბრალია.

— რა ფული დაგანიავე? მერე შეილებს დაზრდა არ უნდათ. ის სულ იმათ დაზრდას მოყვანდარე. მაგრამ რა საჭარო არის ამაებზედ ღაპარაკი. მასესხებ თუ არა? შეგიძლიან ხელი გამიძართო თუ არა?

— კარგათ იცი, ერთი თავი მაქვს ზე ერთი ცოლი მეავს; ერთი შვილი მეავდა ისიც განგებამ შეიმერვა ზე წაგვერთვა; როდესაც მოკვდებით, ჩვენნი ქონება თქვენ არ დაგრჩებათ? მძა ხარ, შვილები გვეზანან ზე შემკვიდრენიც თქვენა ხართ; თუ შენსავით არ ვანიავებ, შემოსავალს კიდევაც უმატებ, ამას თქვენთვის ვმოქმედებ ზე თქვენ ეს სისხარულად უნდა მიგაჩნდეთ.

— შენი სიტყვებისა არა მესმისრა!

— იმედი მაქვს, ახლა კი დრო არის დაუბრუნდე კეთილად ცხოვრებას, ზე არ გააბნियो, ცოტა რომ კიდევა გაქვს საცხოვრებელი, ქაღალდში ზე ცუდოფაქცევაში. დაიჯერე ჩემი რჩევა, შენი შვილი გუბერტი ახლა აფიცრის ზინშია, მე თვითან ვნახე, შენ თვითან მიგეცა დიდძალი ფული, წადი ითამაშეო, ის ფული სულ წააგო ზე სხვა ვალიც აიკიდა. მშობელი მამა

იმ ბოროტებას ანწაკლი, რაზედაც შენ დადიხარ. ეს საკადრისი არ არის ჩუჩნის კვარისათვის.

— რასაც შეუბნები, ეგ სულ შენი ცოლის ან-
ბავია, ის გათქმევინებს სულ ძაგეებს; იმას შე ვბულ-
ვარ; ვვიროდა ბარონის ძმა; შე იმისათვის კი არ მოვ-
სულვარ, რომ შენი ღარიგება მოვისმინო.

— როგორც ძმა, მოვალე ვარ გითხრა, აქ ჩემ
ცოლს საქმე არა აქვს, ტყვილა იმას ნურას აბრალე.
დროა დაადგე კეთილ გზას, დრო არის ხელი აიღო
ქაღალდის თამაშობიდან. სრელებით დაიდუშები, თუ
არ განშორდები გარყვნილს საზოგადოებას.

— ვალტერ, ვვიროდა გაანჩსლებული ძმა,—ნუ
მამლეშ მავისთანა შეურაცხებასა, თორემ... მაგრამ ძმა
ხარ, რა გიყო!

— რა ვქნა, არ მინდა შეურაცხების მოცემა,
მაგრამ ძმა ვარ, გული მტკივა და თუ მოვალეები გა-
წუხებენ....

წვეული იუოს ის, ვინც მიბედავს ძაგ სიტყვებით
ლაპარაკსა, ერთი კიდე დაიუიროს გაანჩსლებულმა ბა-
რონის ძმამ და დაჭრა მუშტი მძევნიეს ვახსა, რომ
მელიცა დაიმსხვრა მაშინათუ.

— ნუ ჯავრობ ლეო, ამას უეუბნება ჭენი მას
ბ არა სხვა.

— მას რომ ხარ, მაგისათვის რა არის, თავში
ხომ არ ჩაკეკრევენებ.

ესა სთქუა ბ გავარდა გარეთ გაფითრებული, რა-
რონმა ველარ მოასწრო დაემქიდებინა, მხოლოდ უეუ-
რებდა უკან მწუსარებით.

როდესაც ბარონი დაწინა მარტო თავის კაბინე-
ტში, იმან ამოიღო ჯიბიდან თავის მძის მოვალეები-
საგან დასხნილი ვექსილები; იმან კიდევ გადაეხადნა
ჩუმათ თავისი მძის ვალები ბ არ ამხელდა, რა არის
უფრო არ გაუუჭდეს სეში მხოლოდ.

III

მ ა ს კ ა რ ა დ ი .

ერთს საღამოზედ, ბერლინის ქალაქში დიდი მასკა-
რადი იყო; კარეტები კარეტებზედ მიდიოდნენ ბ იქი-
დან ხლებოდნენ მასკიანები, ქალი, თუ კაცი: ამ გვარ-
ში მასკარადები აქ სმირად იცინან; იმათ მასკარადში,
არა თუ მარტო დიდი კაცი ბ მდიდრები, ყოველ ღა-

რბ ხელსაწესაც კი შეუძლიან შევიდეს, ოღონდა ჰი-
რზედ მასკა ჰქონდეს ჩამოფარებული.

იმ დროს, როდესაც კარეტებიდან გამოდიოდნენ
დ შედიოდნენ მასკარადში მასკებიანები, ორნი ვიღაცა
ფეხით მოდიოდნენ დ მიადგნენ შესავალს კარებსა. ერ-
თი იმათგანი, რომელიცა იყო ქალი, იქნებოდა თექე-
სმეტის წლისა დ ტანთ ეცვა მეზღის ცოლის ტანი-
სამოსი; მშვენიერი ჰაწაწა ფეხები გამოუჩანდნენ კაბი-
თგანა, გამოკანკლულს ბაშმაკებში.

იმისი ამხანაგი, ოთხის წლით თუ იქნებოდა იმა-
ზედ დიდი; იმას ეცვა ბბრული შავი ტანისამოსი.

— ბილეთი ზომ თანა გაქვს, გუსტავ? ჰკითხა
ქალმა დ ჰირის სახეზედ გადაჰკრა მხიარულების ფე-
რსა.

— ბიძია კიკებუშმა, თავის ხელით ჩამიდვა ჯი-
ბეში.

— ოჰ, დღეს რა სიამოვნებით დროს გავატა-
რებთ დ!

— დედა შენი კი ფიქრობდა, ნუ მიხვალთ, თო-
რემ დღეს რომ ცოტა ერთ ოჯ გროშს მაინც დახარ-
ჯავთო; ბიძია კიკებუშმა ისე კეთილი გვიყო ბილეთები
გვჩუქა დ სხუა რაზედ უნდა დაფხარჯოთ ფული; მა-

გრამ, რომ მართლა ფულის დახარჯვა მოგვინდეს, რაღა გვეშეულება; მრთელს ერთს კვირას რასაც სელსაქმეს გავაკეთებ და რასაც შენ წყრით აიღებ, სულ აქ წავა და ჩუწნ?

— ნუგეშინიან ლუიზა! ამის მეტად ჩუწნს დღეში სომ არ გვინახავს მასკარადი.

— ოჰ, რა სიამოვნებით გვიუბრუნებდა დედა შენი, როდესაც ტანთ ვიცვამდით.

— ის ძრიელ კეთილია. ლუიზა მინამ მასკარადში შევიდოდეთ, ერთი სათხოვარი უნდა ამისრულოთ.

— რა სათხოვარი? ჭკითხა თავის ამხანაგს და თქები გაისწორა.

— შენ უნდა, შენი ქისა მე მომცე.

— ოჰ, მესმის, ეგ ამისათვის რომ არა დავხარჯო რა? კარგი საუფარყო გუსტავ, აი ქისა.

ამ ლაპარაკის შემდგომს, მოვიდნენ კარებთან, შეაღეს, ბილეთები მისცეს კარის კაცსა და შევიდნენ.

იქაურმა მდიდრად მორთულებამ და სამთლების სიმათლემ გააკვირვეს როგორც გუსტავა, ისე ლუიზა, ისე რომ არ იცოდნენ რომლის მხრისაკენ უნდა წასულიყვნენ. ბოლოს გააჩეს სალხი როგორც იყო და

შევიდნენ სატანციო სალაში, სადაც იკვებოდა ორ
კესტრი.

— ჯერ წავიდეთ მივესალამოთ ბიძა კიკებუშა,
წაუჩურჩულა ლუიზას გუსტავმა, რა გაიფარა მკლავში
იმისი ხელი; შესედე, ის მგონია ჩუზნ დატყეპებს.

ისინი მივიდნენ ერთს მდებარის ტანის კაცთან,
რომელიც ერია ორკესტრში ზეგრადა დიდ სკრიპ-
კასა. თვალებზედ სათვალეები ჰქონდა გაკეთებული,
სეროუკი ეცვა გრძელი, ეელზედ მოსასხვევი თეთრი. ეს
კაცი იყო გუსტავას დედის ძმა, რომელიცა ორკესტ-
რის წუობაში მსახურებდა ზე ფოფელთჳს ამ შემთხვევა-
ში უფლებ ჰქონდა არი ბილეთი უფასოთ აეღო.

ის სათვალეებიანი მოხუცი, სიამოვნების ღიმი-
ლით უეურებდა ზე შეტრფოდა, როგორც ბეჳრის ტა-
ნისამოსიანს, ისე მეზადის ცოლსა.

ბიძა კიკებუში, როგორც ეველანი უწოდებდნენ
კიდევ, იყო კეთილის გულის კაცი, ფოფელთჳს მხია-
რული ზე ფოფელისფერის კმაყოფილი; თითქმის ზოგ-
ჯერ, როდესაც თვითან სამყოფი ფული არა ჰქონდა,
მზათ იყო სხუას დახმარებოდა. ბოლოს როდესაც ორ-
კესტრის ხმა შესწედა ზე მუზიკანტებმა შეისვენეს, ბი-

მა კიეებში მაშინვე მოეგება გუსტავს ჯ ლუისსა, რომელთაც მიესალმა.

— სადამო მჟვიდობსა, ჩემო საყვარელო! სწორეთ რომ დროზედ მოსულხართ, ზალებიც ივსება ხალხითა! ახლა მე თქვენ გაჩვენებთ შესანიშნავ მასკებსა.

— შენ უაქველია ეველას იცნობ ბიძიავ?

— სწორეთ, ისე ეველას ვიცნობ როგორც ეველანი მე მიცნობენ. ისინი თითქმის ყოველთვის ამ ბაღში არიან. აგერ, სიმ სედავთ იმ ჰერდამირ, ის არის გრაფი დონფელდი, მწვერი კლუბისა; ის მეორე იმას რომ დასდევს შავს დომინოში გახვეული, ფრანციის ელჩი არის; ის ცისფერიან მასკიანი, რომელსაცა ის ორნი მოსდევენ, ის არის მომღერალი აკტრისა თეატრის ჟანა ბარდინგი.

— ახ, რა მდიდრულად აცვია, სულ საყვარდში არის გახვეული, ბრილიანტით ჯ ალმასებით მოჭედული აქვს ეელი ჯ თავი, წაიხურჩულა ლუისამ.

— იმას შეუძლიან, ისე მდიდრულად ცხოვრობა, რადგანც ის ორნი ინასამენ მაგასა, აგერ მეორე, ზაჟის ტანისამოსით რომ არის, ისიც აკტრისაა, რომელსაცა ჭკვიან მილიტა. აგერ კიდევ კაცი დონ-ჟუანის დანისამოსით, ის არის ბანკირი როზენფელდი. ისიც, დო-

მინოში გასვეული რომ არის ღ ბრილიანტის ქინძი სთავი ურჭვია გულში, ის არის ბირყის ვაჭარი ანსელმ შარიე.

— ახ, რა სიმდიდრეს! რა ძვირფასად ეღირება! წარმოსთქვა ლუიზამ რა გულზედ ხელი დაიკრიფა.

— დიახ, ჩემო საუვარდელნო, ჩუენ თვალთ წინ წარმოდგენას. არ შეგვიძლიან, მაგრამ იმათ უშრომელად ფული მოსდით, მაგრამ ესეც არის, როგორც ადვილად მოსდით, ისე ადვილათაც დ ჰქარბვენ! სთქვა ბიძია კიკებუშმა ღ აიქნია ხელი.

— ის ვილაცა, ძეგლებური ფალაუნის ტანისა. მოსი რომ აცვია? ჰკითხა გუსტავმა.

— მოძითმინეთ... თუ არა ვცდები, ის მგონია არის აკლუბის წევრი ბარონი რუდიკერი!

— უუურე გუსტავ, წაუჩერებულა ლუიზამ; კი, დევ ვილაცა ბერულად ჩაცმული მოდის; მაგრამ ტანი სამოსი იმისი შენსას კი არ მიემსგავსება.

— მე არ ვიცი ეგ ვინ არის! ბიჭო! დაუუვირა ბიძია კიკებუშმა მოსამსახურეს, რომელმაცა ფოდნუსით გვერდზედ გაიარა. — ერთი სტაქანი ლიმონადი მოგვიტანე! მომევეით შეილებო სტოლთან. ეს ორივე ემაწვილები გაჭეუნენ.

ამ დროს იმ ბერს, რომელიცა ემაწვილებოდა დაინახეს, ერომა რ—თ ჩაცმულმა ქალმა გამოუარა ღ ლაპარაკი დაიწეეს.

— მე არ ვიფიქრებდი, რომ შენ აქა განახადი, უთხრა რ. ქალმა, ბერულად ჩაცმულს.—კარგად ისე-ღავე?

—ახლა საშოვარი უფრო მოძემატება. სადადგე-სარ? ჰკითხა ბერმა რ—სსა.

— მსხველ მთესველის ქუჩაში; როგორცა ვხედავ შენთვის უთუოდ საჭირო ვარ.

— ნუ გეძინიან, მე აღარ მიძინიხარ ჰემ ცო-ლად ღ არც გეჭიდები, ჰემთან იცნოვრო; მხოლოდ მსურს, ჰემის საშოვრიდგან შენც გინაწილო რამ.

— შენ კეთილი ხარ ისე, როგორც მელა, კარ-გად გიცნობ უფ. რეჰერტ!

— ხმა ჩაიწვიტე! სახელს ნუ მისხენებ, რომ ხედავ ჰირ ღ ჰირ ფრანცუზულის ტანისამოსით ვინა დგას? ის შაჰანსკისა სვამს, მეორე მასკასთან ერთად იცნობ იმას?

რუსის ქალმა გაიცინა.

— როგორ არ ვიცნობ? ის არი ბარონი ლეო რუდიკერი, რომელთანაც ადრე გუგუერნორათ იყავი.

— ჩუმათ, თორემ ის ჩუწნ თვალუურს გვაღუ-
ნებს. მე ასე ვუიქრობ, იმასთან საქმე დავიჭიროთ,
ზოგი მოტუეებით, ზოგი ცბიერებით ზეულებს ბეურს
გამოვცინცლავთ! მსოფლოდ ეს არის სერსიანად უნდა
მოქცეოთ.

— განძიმარტე, სერსიანად მოქცევა რომელია უფ.
რეპერტ.

— ბარონსა ჭეავს მძა, რომელიცა თვალის და-
სანახათ ეჯავრება ზ სხლის მტერია. ბარონი ცდი-
ლობს, როგორმე იმის სიკვდილსა; ახლა ჩუწნი ეს
არის, როგორმე სასლითგან ღამით გარეთ გამო-
ვიტუოთ ზ მერე გარეთ მე ვიცი. მე რომ მივიდე
იმასთან სასლში, მიცნობს ზ არ დამიჯერებს შენ კი
შეგიძლიან, რადგანც ზირათ შესი ცნობა არა აქუს.

— ქალებს დასდეუს თუ არა?

— არა მგონი, ქალები ეჯავრება იმ გვარი უო-
ფა-ქცევისა არ არის, უნდა სხუა სერსი მიუდოთ... ეგ
სერსი მე კიდევ მომიფიქრებია. ამ რამდენიმე წლის
წინა იმას სასლითგან ემაწვილი დაეკარგა.

— ეგ მეც შემიტუვია ზ კარგად მახსოვს.

— შენ მიხვალ ბარონთან ზ ეტუვი, რომ ის
ემაწვილი ცოცხალია ზ ბინაც იცი.

— მერე განა ცოცხალია?

— ეგ შე არ ვიცი; მხოლოდ ეს არის, რომ იმას კიდევ იმედი აქვს იზონის, უთხრა რეპერტმა ზუქას სმით და შეერივა საღვლეში ამ რ—ს ძალით.

უნდა უთხრათ პეიტსველს, რომ ეს ქალი რ—დ ჩაცმული იყო რეპერტის ცოლი, რომელსაც ხან გაუშვებდა, გააგდებდა, გაეწეებოდა და ხან როდესაც უნდა რომლისაზე ბოროტ-განსწახვისათვის, შეირაგებდა და ორნი ერთად მოქმედებდნენ.

იმ დროს ლუიზა და ფუსტავი ისწდნენ სტოლთან და ღიმონადსა სვამდნენ; ბიძია კიეებში კი ორ კესტში იდგა და უკრავდა თავის დიდს ჭიანურსა. რუდიკერი იჯდა იმათ ახლოს და სხუა მასკებთან შანსკის სვამდა.

— ის მასკიანი ქალი, მართლად და ლამაზია, წარმოსთქუა ბარონმა და ულვაშები გადაიგრისა, — იმისი ცისფერი კაბა, მშვენიერია. ერთი უეუერეთ თუ რა ეკონტაგება, გვერდსედ მჯდომს ემაწვილ კაცსა!

— განა ვერ იცანით ვინ არის ის ემაწვილი კაცი? ჰკითხა სიცილით, მეორემ იქ მჯდომმა. ეგ

არის გვარდიის ზოლების აფიცარი. თქვენ მაგას კარგათ იცნობთ!

— იქნება მართლა! მაშ აბა მითხარით სასული ბეგარი, უთხრა ბარონმა.

— ის ქალი, აკტრისა ბარდინგია ბეგის უმცროსი კაცი, თქვენი შვილია, უფალო ბარონო, სხანს ქალს მოსწონებია უფრო შვილი, მინამ მამა. საკვირველი ქალია, ჩე ვერ გავბედავ ასე მისვლა.

— იქნება მართლა! სთქვა გაკვირვებით ბარონმა.

— ღუთის გულისათვის, გახედით, აქ არა მოახდინოთ რა; უთხრა მეორემ იქ მჯდომმა.

— თქვენ ნუ გეძინიანთ, მხოლოდ მე მინდა დაწვდეთ, ჩემი შვილი არის, თუ სხვა. ის წვეული ჩემი გუბერტია, ეველა ქალებს უფართ.

— ამისათვის რომ სასიამოვნო სახის უმცროსი კაცია. მამა ხართ, მიდით ბეგის შვილს, გაგაცნოთ. უთხრა გერდს მჯდომმა ბარონს, რომელიც წამოსტა ბეგის იმამს. ეს რომ შენიშნეს იმამს, მაშინვე ადგნენ, უმცროსმა კაცმა მკლავი ხელი გაიყარა ქალისა ბეგის.

ის ქალი სასიამოვნოდ მისდევდა უმცროსს კაცს.

ცსა; იმის ცისფერს კაბას შრიალის სმა გამოჰქონდა
სიარულში; სელში ეჭირა ძვირფასი მარაო; ოქრო
ძეგლის თმები საამოდ გადმოჰფენოდენ თეთრ ძეგრდ-
ზედ; მასკითგან გამოსჰვიოდნენ დაბროწვილი ზაწაწა
ტუჩები და გამოუბრწყინავდნენ საამოთ ციაგი თვალები.

ჟან ბარდინგი იყო საშიში კოპწია ქალი და ის
ემაწვილი კაცი რომელიც ერწმუნებოდა იმის სიევა-
რულსა, დიდად ტყუვდებოდა; ვინც იმას აედევნებოდა,
სრულებით იღუპებოდა, ის უცვრცნიდა ის ქალი ევე-
ლას ჯიბესა.

ემაწვილი რუდიგერი ისე ჩაფლული იყო ბორ-
დინგის სიფარულში და ისე გატაცებული, რომ სიუ-
ლებით გონებითგან შეძლილიყო; ისე შეძლილი იყო,
რომ ვერ მოჰკრა თვალი, როდესაც აკტრისა გაატარა,
ერთის სვეტის გვერდზედ, სადაცა იდგა გრაფი დან-
ფელდი, როდესაც ტოფობით თავი დაუკრა იმ გრაფს
და უთხრა რამდენიმე ალერსიანი სიტყვები.

— შადლობელი ვარ გრაფო! უთხრა ნაწათ
ქალმა.

ამ დროს წინ გადმოეგება ფრანცუზულად ჩაცმუ-
ლი მასკა.

— მშვიდობა თქვენნი ნახვა, ჟანი და თქვენცა,

რუდიკერ.

— ფუ, ეშმაკმა წაიღოს, ეს სომ მამა ჩემი არის; წაილულულა გუბერტმა.

— გამარჯობა უფალო ბარონო, მიუგო მშვენიერმა მოძღვრალმა აკტრისამ. უფალი ჰორუჩიკი, ეს ჩემი კავალერი მეტად საუკარელია და რადგანც თქვენს მოულოდნელად შეგხვდი, ამაღამ გავატარებ სასაამოგონოს დროსა.

— განა თქვენს სიცრუით შეაღწეხართ ჟანაჲ? ჰკითხა ბარონმა.

— ჟანნა, სწორეთ ანგელოზია! არწმუნებდა შვილი თავის მამასა; ეს სამნივე გავიდნენ ჰურის საჭმელს ზალაში და დასხდნენ ვახშამზედა.

დიდ ზალაში, დაიწეს კიდევ ტანცობა.

აქ ამ დროს, ორ მასკას ლაპარაკი ჰქონდათ ერთმანერთთან.

— ხედავ აკერ აი, სტოლთან ლიმონადს რომ სვამენ? ჰკითხა დონ-ჟუანმა, როზენფელდს, როგორ მოგწონს?

— ძრიელ ლამაზი ქალია, მაგრამ ერთი აგლია.

— რა? მითხარი!

— მეტად კოპიოზს.

ბანკირმა წაავლო სელი, ბირჟის მდიდარს ვაჟარსა და მიიყვანა იმ ორი მასკის ახლოს. ამ დროს მასკები ფეულამ აიხსნეს.

— აბა ბარო, არ გინდა ახლა აირჩიო ამდენს ხალხში საცოლო? ჰკითხა როსენფელდმა.

— უცოლოთ უფრო მიჩვენია ყოფა. რათ მინდა საცოლო.

— ფულიანი კაცი ხარ, და უფრო კარგათ არ იცხოვრებ ცოლს რომ შეირთავ. ამ სიტყვებზედ მივიდნენ და მიუსდნენ გვერდზედ ლუიზას და გუსტავას.

— არა გნებავთ, ჩუწნთან მიერთოთ შამპანსკი? უთხრა როსენფელდმა ლუიზასა.

— გმადლობ ბატონებო, მე სასმელს არ გიახლებით, მიუგო ნაზის ხმით და თავაზიანათ ლუიზამ.

გუსტავა სიანხლისაგან, გაფითლდა.

მითხარით ქალო, ვინ იყო ის ლამაზი ქალი, ქერა თმისანი, ამ ორი დღის წინათ, მონასტრის ქუჩაში ერთად რომ მოდიოდით, ჰკითხა მდიდარმა ვაჟარმა.

— ხა! ხა! ხა! შენ უთუოდ მოგწონებია. ხარ-
ხარით უთხრა ბანკირმა.

— ის იყო როსა, შვილი, უსინათლო მოხუ-
ცებულის ლევი შარიერისა, მონასტრის ქუჩაში რომ-
ღიდგანან, მიუცო ლუისამ და ადგა თავის ადგილიდ-
გან, რომ გუსტავა წამოეყვანა ზე მოშორებოდნენ.

— უსინათლო ლევი შარიერის შვილიო? გა-
ნიძეოვრა ვაჭარმა.

გუსტავამ მოაშორა ლუისა.

— სად მიზღვევ მაგ ვილაცა კაცსა ზე არ დაჯდუ-
ბი ჩუწნთან. წაუხურჩულა ლუისას როზენფელდმა.

გუსტავა გამოვიდა მოთმინებითგან.

— როგორა ბედავთ უნატურების მოყენებასა.
ფიროდა გუსტავი, დამაცადეთ, მე თქუწნა გადაგიხდით.

ამ ლაპარაკსედ მოვიდა კიკებუმი ზე მშენებლობი-
ანათ გაიყვანა.

IV.

მომდერალი ავტორის სადგომის
ამბავი.

ორნი კაცნი განვეუღნა ზღაშებში მოდიოდნენ ვიკ-
ტორიას ქუჩაში.

იყო კარგად ბინდი, შედგომის ცივი ქარი არ-
სევდა სეებსა და ჭერიდა ძირს შემსმარს ფოთლებსა.
თეთრი ბურუსი ადიოდა ჭაერში სახლების და სასახ-
ლების ბანებიდან.

ბრწეინვალედ განათლებულნი ფანჯრები ამ ბუ-
რუსში მქრალად გამოსცემდნენ სინათლესა. ერთის
სახლითგან გამოდიოდა წენარი ხმა მუხიკისა.

ამ ორ კაცში, ერთი სამხედრო მუნდრით რომე-
ლიც იყო ჩაცმული მივიდა ახლოს და უგდებდა ეურსა.

— გესმის გოლევილ, უთხრა თავის ამხანაგსა,
ჟანა ბარდინგი ძღერის ერთს თავის ლეკსა.

— რა მშვენიერადა მღერის ბ, არ შეიძლება
კაცმა უური დაუგდოს ისე, რომ არ აუღელდეს.

ეს გოდვეილი იყო მილლიონერის შვილი ბ და-
ნიშნული, ამ მეორე ამხანაგის გუმერტის დასუდ.

— თქვენც გიღელავთ გული, როდესაც გესმით
იმისი ხმა? მე მაგას ვეტყვი მშვენიერს ბარდინსა.

— ნუ ბარონ, თქვენნი ჭირიმეთ.

— როგორ გეშინიან? უთუოდ ფიქრობ, რომ
ქანბარდინგი თავის სიუფარულოთ დაგტანჯავს.

ძალიან კარგი! ლუღლუღებდა გოდვეილი, რომე-
ლიცა ვეელას ძალე იჯერებდა, შორს მხედველობა არა
ქონდა ბ ამ ნაკლულევანებსა ჰფარავდა იმისი დიდი
შეძლება.

ეს ორნივენი მიახლოდნენ ქანსა ბარდინგის სახ-
ლის გალავანსა, ძაღალი ფანჯრები განათლებულები
იყვნენ, ფარდები ჩამოშებულნი ბ დაბალი ბალკონი
სრულებით ცარიელი იყო, რადგანაც იქ მდებარე უა-
ვილები გამსდარიყვნენ.

დიდებული მღერის ხმა გამოდიოდა იქიდანა, ეს
ხმა მიისილავდა მასმენელსა.

გუმერტმა მოუთმენლივ ჩამოჰკრა სარასა, შემო-

ისმა ფეხის სმა ზე რა გაუღო მუახლემ კარი დაულა-
ზარაკა.

— ქალბატონი ბარდინგი მოგვლით, ახლავე მა-
ფანსკისაც მოგართმევთ. აქ არიან შეურილნი სტუმრე-
ბი: გრაფ ლოჟელდი, მარკისი ეტოჟელი, ბარანტი
დ ვიტენბერგი.

ორივე ემაწვილ კაცები ელვასავით შეცვოდნენ ბარ-
დინგის ოთახში, ახლაცა წარმოუდგათ დიდებული სა-
ნახაობა.

მომღერალის ოთახი ზე იმის იქითი ოთახები
ისე მოართულებულები იყვნენ, რომ კაცი უკეთეს მორ-
თულებას ვეღარა ნახავდა. კედლებზედ გაცრული იყო
ბანობი სხვერდი, ზოლზედ დაცებული ვიზილბამური
ძვირფასი სალები, ურიცხვნი ლამშების დე კალდელბა-
რების სინათლე ისე ანათებდნენ იქაურობას, როგორც
მზე.

კედლებთან იდგნენ რბილნი მდივნები დ კრესლე-
ბი, წინ ეწვევნენ მარმარილოს სტოლები, რომელიცა
ეჭირათ ბრონზის ანგელოზებსა; ქითალი, რომელზე-
დაც დაფრინავდნენ ჟან ბარდინგის თითები, იდგა ოთა-
ხის ერთს კუთხეში; იქითი ოთახი იყო უკეთესად მორ-
თული დ შესავალ კარებში აქეთ-იქით იდგნენ ბრონ-

ზის ორნი ანგელოზნი. სტოლებზედ აქა იქ ეწევნენ სხუა ზ სხუა სილი, სასძელი ზ საჭმელი, ვისაცა რა იაძებოდა.

მომღერალის გარშემო იდგნენ ზ ისხდნენ სტუმრები ემსხი დაკარგულები.

გრძოვი დონფელდი, კაროლის ადუტანტი ეველასზედ ახლოს უჯდა აკტრისასა. ეტოფელდი, რომელიცა მასხარებდა ფრანციის ელჩთან, ელახაზაკებოდა ვიტენბერგსა; ეველამ შემოხედეს კარებს, რომ შედიოდნენ გუმბერტი ზ გოდფელი, რომელთაც მოესალამნენ.

ქან ბარდინგი ადგა ზ ჰოეგება ახალ სტუმრებსა; თავის ჩვეულებრივის მხიარულებითა.

ის იყო მძეენიერის სახისა ზ გუმბერტს ისე გული შეუარდა, რომ რამდენიმე მინუტს თვალები ევლარ მოაძორო. მწვანე ფარჩის კაბა, შიკერული ახალს მოდასზედ დაუშვებდნენ გრძოლად; გულ-მკერდი გაღვდილი ჰქონდა ზ გაძლილი, თმები გულის საკლავად თეთრ მკერდზედ გადმოჟენოდნენ, უფრო მაშინ იყო ლამაზი, როდესაც მღეროდა, იმ დროს არა თუ კაცსა, ქალებსაც კი მოსწონდათ.

— ჩვენ უფრო გიგდებდით გარეთგანა, ჩაუქურჩულა მომღერალს უფრო, რა დაუკოცნა ბარდინგს ჰა.

წაწა თეთრი ხელები ზ იმედო გვაქვს, მეორეთ განი-
მეორებთ თქუწნს დიდებულს სიმღერასა.

— დიდის სიხარულით ბარონო! ჟანბარდინგი არ
ეკუთვნის იმათ რიცხვს, ვინცა ცერემონიობენ, მაგრამ
მინამ ვიმღერიდე, მოიტანე ეგ ბოკალი, ჩემ ბოკალ-
თან შევაჯახოთ ნიშნად მეგობრობისა.

მოახლემ მიაღწია ვერცხლის ჰოდნოცზე დაწყო-
ბილი ბოკალები შამპანსკით საესენი.

— განა შამპანსკი ხმას არ წაგიდგენს? ჰკითხა ვიტენ-
ბერგმა ზ ამ დროს დონფელდი დაჯდა იმ კრესლის
წინ, რაზედაც ჟანი იჯდა.

— ოჰ, მერწმუნეთ მე ჩემს ხმას არ ვუბრო-
ხილდები.— აბა ზ, მოაჯახე ბარონო ეგ თქუწნი ბო-
კალი, ღმერთმა ადღეგრძელოს ისინი, ვინცა გვიყუა-
რან.

ესა სთქვა, შეხედა რაღაცა შესანიშნავის სახით
დონფელდსა, ზ გადაუსო შაფანსკის, ვეელამ დალიეს.

ჟანა ბარდინგიმ რომ დალია, გადაესვენა თავის
კრესლასედ, ის ემსგავსებოდა კოროლევსასა, რომელ-
საცა შემოხვეოდნენ კარის კაცნი ზ მსლებელნი მოსამ-
სახურენი. ეახანი შეიქმნა სძირი, მომღერალს ფეხი
ფეხზედ შემოედო ზ უჩანდნენ ჰაწაწა ფეხები.

— იცით ჟან, როგორ აჯილდოებდნენ აზიის თაყაღის შვილი ქალები ძველ დროში თავიანთ მოტრფიალეთა? უთხრა მომღერალს ვიტენბერგმა ზე შეხე და ზაწაწა ფეხებსა.

— არა, არ ვიცი. მიანბეთ თქუენი ჭირიმეთ.

— თ ვადის შვილი ქალები, რომელთაც ზირბადით ზირები ასვეული ჰქონდათ, ნებას აძლევდნენ თავიანთ მოტრფიალეთ, ეკოცნათ იმათ ზაწაწა ფეხებსედ.

— ზირველი ესა რომ, მე თავადის შვილის ქალი არა ვარ; მეორეთ ესა რომ მე ზირბადეს არავსმარობ, უთხრა სიცხლით ბარდინგმა. მესამედ ესა, რომ აქ მეოფნი არც ერთნი არ ეკუთვნით იმ რიცხვთ, რომელნიცა მიუვარან.

— ნუ გაწერები მშვენიერო ჟანი, წარმოსთქვა ვიტენბერგმა, ჰაჰანსკის შექეფიანებულმა, ნება მოგვეცით, გაგისნათ ბაშმაკის ლენტი, გაგსადოთ ბაშმაკი ზე იმითი დავლიოთ სადღეგრძელო იმ ბედნიეროსა, ვინცა გიუვართ.

— თქუენ სულელებო, სთქუა დაცინებით ბარდინგმა ზე წამოხტა ფეხსედ, მე ვხედავ ახლა, რომ უნდა დაუკრა მუზიკა, რომ ამითი თქუენს სულელურს აზრებს მივცე სხუა მიძართულება. თქუენ რეკნებო,

რატომ არ იცით, რომ ნეტარება მაშინა აქვს კაცსა, როდესაც იმისი სურვილი ვერ დაკმაყოფილდება.

როდესაც ესენი ამ ლაპარაკში იყვნენ, გუბერტი ფეს წენარად შეიპარა ბარდინგის საწოლს ოთახში; ამ ოთახის კარი გადიოდა ბაღკონში და ცოტათი ღია იყო. რა არის ჭაერს ემუშავნა.

გუბერტი რუდიკერი მიახლოვდა იმ სტოლს, რომელიცა მოსართავადა ჰქონდა მოძღვრალსა და დასდვა ზედ ჰატარს სხვერდ გადაკრული უუთი, რომელიცა ოქრომკედლით ნაკერი იყო; ამ უუთში იდგა ბრილიანტ ასსმული ველზედ წამოსაგდები ძეწკვი, რომელიცა მოსწონებოდა ჟანი ბარდინგს რამდენიმე დღის წინათ ერთვის ბრილიანტიკის მაგაზინაში რა ენახა. მერე ისევ ფეს წენარა გამოვიდა იმ სალაში, სადაცა სტუმრები იყვნენ.

ჟანა თითქოს ვერ შენიშნავდა რაც ამბავი იყო იმის გარშემო, ისე გართული იყო ჭორტოპიანის დაკვრაში.

რა ღრმა გრძნობა, რა ძალა გამამეტველებდა იმ სახალხო სიმღერებითგანა, რომელსაცა მღეროდა ჟანი, ნამდენსაც გაათავებდა, იმდენი ტაშის კვრა ქებისა ისმოდა, როდესაც მოიღალნენ შაჰანსკის სმით, თუ სიმ-

ღერით, დაიშლნენ, რადგანც გათენებამაც მოატანა. უველანი წავიდნენ, გარდა რელიგეზიისა, რომელიცა გავიდა რა აგრეთვე სსუჭზბის მსგავსად, ისევე შემოტრიალდა, ისე რომ არავის შეუტყვია იმის შემობრუნება. თითქმის წინათვე გრძნობა ეტეოდა, ამ სასლში ამაღამ რაღაცა ამბავი უნდა მოხდესო.

როდესაც ის ქუჩითგან უნდა ეზოში შემოსულიყო, შენიშნა ბალკონზედ რაღაცა შავათ კაცის მსგავსის ტანისა დადიოდა. თვითონ ქანსა ბარდინგი იყო, თუ იმისი მოახლე, ამისი შეტეობა სიბნელისაგან არ შეიძლებოდა.

როდესაც სტუმრები წავიდ-წამოვიდნენ, ბარდინგი დარჩა მარტო. სახეზედ აჩნდა მხიარულება ჭბედნიერება.

— თქუწნ უველანი დაიხოქებთ ჩემ ფერსთა წინ, ლანჯარაკობდა თაფისათვის ისა; უველანი გამოსცდით, იმ ტანჯვას, რა ტანჯვითაც იტანჯება ჩემი გული; ამითი გავიგრილებ გულსა! ბედს ჩემთჳს არ მოუცა ის ბედნიერება, რომ ჩემი სიუფარული ოდესმე დავაგმაუოფილო; ჩემ სიცოცხლეში ვერ შევეყრები იმას, ვინცა მიუყარს, ეს ჯოჯოხეთური ტანჯვა; ეს არის მიზეზი, რომ უველანი მძულან, ვინც მე მეტრფით,

თქვენ ეველას ამ სატანჯველს მიეცემთ. უგუნურნო! ეველას იმედი გაქვთ და გამოძელით სიუვარულსა, ეველანი ცარიელი კი დასხდებით, ამისათვის რომ ქანი ბარდინგს უუვარს სხუა, რომლის წინ თქვენ არაფერი სართ.

ამ ლაპარაკის შემდგომს გამოვიდა ბალკონზედ, რა არის ჭკერი მოხვედროდა წმინდა მერე ისევე შეტრიალდა და მიუჯდა ფორტოჟანსა, რომელსედაც დაიწყო მშვენიერის წენარის ხმით ძღერა.

ამ დროს უცებ შეჭვივლა და წამოვარდა, გულის დღევით შეისვდა კარებისაკენ, რომელიცა გადიოდა ბალკონზედ. იმან დაინახა ვიღაცა კაცი, გახვეული შავს ჰლაშშია, მაგრამ ეს იყო ის კი არა, ვინცა უუვარდა, იმან შემოვლო ქალის სვალნა და შემოდგა უესი იმ ზალაში, სადაცა ქანი იყო, ქანამ ეს რომ დაინახა, მაშინვე მივარდა წარსა და უნდა მსახურებისათვის შეეტყობინებინა, მაგრამ ამ დროს უცებ იმ უცნობმა კაცმა ჭლაში მოიხსნა, ზოლზედ გადაადგო და ორივე მუხლებზედ დაეცა აკტრისას წინ.

— გრაფი დონფელდი, შეჭვივრო გაკვირვებულმა ქანმა; თქვენ აქხართ! ეგ საკადრისი გზა არ არის, რომ მაგ გზით შემოხარულხართ!

— მაჰატით! შე შემოდესმა მშვენიერი თქვენნი
სხა მშვენიერო არსებაჲ, რომელმაცა დამავიწყა ზრდი-
ლობა. სიუფარულისაგნ დაბრძალებული, ამოველი ბალ-
კონსედ, რომლის კარები თქვენს გააღეთ, თქვენ თვი-
თან მახვენეთ გზა ღ ჩემსა გულის ღელვამ თითქოს
მიტხრა, იმ სიმღერას ჩემთვის დამღერდით... ჟანნა!
სათაუჟანებელო ჟანნაჲ, გაუიცებ, მითხარი ერთი სიტ-
ყვა, მოსჲე ჩემი ეჭვი... ჭკუიდან შევიბნები....

— რატომ აგრე აღელვებულხართ! თუ რომ
ასლა ჭკუითგან იშლებით, როდესაც ჯერ არა იცით
რა, მაშინ რას იტყვით, ჩემი გული თქვენ არ გე-
კუთვნით.

— ნუ იცინით ჟანნა, აგრე გულ გრილად ნუ
იქცევი, წამოდით, შევიდეთ ღ ერთი მინუტი გამიყავ
ნეტარება. უთხრა აღელვებულმა გრაფმა რა წაავლო
ხელი ღ მიჭევანდა საწოლ ოთახისაჲგნ; ის არ ეწი-
ნააღმდეგა ღ შეჭევა. გრაფი ჩაუარდა ფეხებ ქვეშ, ეხვე-
ოდა მუხლებსედ, ჭკოცნიდა ხელებსედ, მაგრამ ქალი
უძრავად იყო.

— გამიგონე, ეუბნებოდა გრაფი, ერთი სიტყვა
მითხარი, გიჟვარჯარ თუ არა? შემიდრალე.

ქანსა ბარდინგი წამოღვა მდივნიდგან.

— მოითმინეთ, გვედრები, გიჟვარჯარ თუ არა? ამ დროს ხარხარი ზე ერთი დიდი სიცილი შემო-
ისმა ოთახში; დონჟუელი წამოხტა, თითქოს გველმა
უბინაო.

— დიას, შე მიჰვარს გრაფი, მაგრამ თქვენ კი
არა, სხვა. გულგრილად წარმოსთქვა ქანსამ. ზე ამ
დროს თავს წამოადგათ ბარონი რუდიკერი.

— თქვენ რა გინდათ აქა? შეჰვეირა გრაფმა.

— მე მიცნობთ თუ არა? რაც მინდა, შეგატო-
ბინებ, მე მიჰვარს ქან ბარდინგი ზე ჟნახე უფლაფერი
რაც ახლა მოხვდა.

— ხა, ხა! უფროს გვიგდებდით, მაშ კარგი, კაცი
უოფილხართ.

— ჩემ კაცობას რადგანაც ესები, სმაღში!

— დიდის სისარულით, თუნდა სმაღში, თუნ-
და დამბაჩით.

— სეკუდანტები რომ არა გვეხანან.

— სვალ ვიძოვნით უფალო ბარონო.
ისინი განშორდნენ ერთმანეთსა.

V.

ლ უ ი ს ა ბ ე რ გ ე რ ი.

მუშა ხალხის კვარტალში, გამბურის ალაყაფის კარებიდგან, მიდის გრძელი ქუჩა, რომელსაც ეწოდება მიწის მხენელების ქუჩა. ამ ქუჩაში გამწვრივებულია ჰატარა ქოხმოხები, სადაც დიდი გაჭირვების ცხოვრებაა სიღარიბისაგან.

ამ მოთხრობას რომ გიანბობთ, იმ დროს ამ ქუჩებში, ისეთი მიჯარღნილი ზ მიუღუებული ქოხები იყო, რომ შიგ ღამეობით იმალებოდნენ ქურდი ზ აუასაკები.

ერთს იმ ქუჩის ორ ეტაჟიან მკელს ქოხში იდგა მკერვალი ქალი ლუისა ბერგერი. ბრწვისვალე ნათელივით დაკრიალებული წმინდა ფანჯარა, გაჭურვბდა ქუჩასა; ამ ფანჯარაში გარმოკებით ვვაჟილები ეწვენენ, რომელნიცა დარგუღნი ივენენ ლუისასაგან. ამ ახალგაზდა, შავთვალეობიან მკერვალ ქალსა ძრიელ უუვარდა ვვაჟილები. რაც რომ იმ ჰატარა ოთახში იწყო, სულ

იყო წმინდად და ფაქიზათ შენახული, ასე რომ შემსვლელს დიდად მოეწონებოდა, თუმცა ცხადად ეტეობოდა იმ სახლის სიღარიბე.

მრთელი დღე ლუიზა ფანჯარასთან იჯდა, ვეზივლების ახლოს და ბეჯითად ჰკერავდა ფასით ზღებულს ხელსაქმესა, და რასაც აიღებდა იმ დღეს, იხმარებდა თავის სახლის საჭიროებისათვის.

გუსტავა რუბინის დედა, იდგა ძირის ოთახში ის ეწეოდა თავის მესობელს ლუიზარა რჩევით და საქმით, მაგრამ საუბედუროთ ეს დედაკაცი გადაიცვალა და ლუიზას ნუგეში მოიხზო, ის იყო ობოლი, თითქმის ეს დედობას უწევდა და ახლა დარჩა მარტო.

— საწყალი გუსტავა, ანობდა ლუიზა თავისათვის, მეც ობოლი ვარ და ისიცა, ჩუტნ ორნივენი ერთის ბედისანი ვართ; იმას ერთი ბიძადა ჰყავს კიკეზუში. როგორა ტირილენ ის კეთილი დედაკაცი რომ მოკვდა! მეც კი გული მტკივა იმის სიკვდილზედ. ამ სიტყვებზედ ცრემლები გადმოედინა.

ამ დროს შემოვიდა გუსტავა და ნამტირალევი რომ ნახა, შეწუხდა.

— ვიცო რისათვისაცა სტირნი ლუიზა, დედა ჩემს ძრიელ უყვარდი, შენც ობოლი ხარ და მეც და-

ვობლდი; ორნივენი ერთს ბედის ხელში ვართ. მაშ მითხარი ლუიზა, არა გაქვს სურვილი ჩუწნის მდგომარეობის ერთმანერთის მონაწილენი ვიყვნეთ? ჯარგათ იცი ქაღალდების გადაწერითა ვცხოვრებ, შემოსავალი იმ მუშაობით ცოტა მაქვს, მაგრამ, თუ თანახმა შეიქნები, უოვლის ღონისძიებით ვცდები, მუშაობას მიუმატებ და შეგინახავ.

— გამომართვი ხელი გუსტავ, მიუგო ლუიზა. მა,—გამომართვი. რომ იცი, დიდი ხანია ჩემი გული შენ კეკუთუნის! ჩვენ ჯერ ემაწვილები ვართ, შეიძლება რამდენიმე ხანი მოვითმინოთ, მინამ ერთ ორ შაურს შეგვერეფდეთ საქორწილოთა; ორივეს შეგვიძლიან მუშაობა გუსტავ; თუმცა ჰირველად სიღარიბეს გამოვივლით, მაგრამ ღუთისაგან უნდა მოველოდეთ ბედნიერებასა.

ჯერ კიდევ გადასვეულები იყვნენ ერთმანერთსედ, როდესაც შემთადო კარი და შემოვიდა ერთი თოთხბუტის წლის ქალი. იმასა ჰქონდა მშვენიერი, ყუყუნა ცის ფერი თვალები,—ეს იყო ანოზა, ლამაზი ქალი, უსინათლო ლევი შარიერისა. იმან მოუტანა ლუიზას, ერთი ყვავილების კონა, და რა შემოვიდა დაჰყოცნა ლუიზა.

— როზა, შენ მოხველ, რომ ნუგეში მოგვცე? უთხრა იმან ბ ჩაიკრა გულში, ოჰ, როგორ მოუვარ-
სარ! რა მადლობელი ვარ!

— იმისათვის უფრო მოველი, რომ წავიდეთ
გუსტავას დედის საფლავზედ ბ ვილოცოთ ერთად
უთხრა როზამ, თითქოს ეხვეწებო, არ წამი-
ვვანთ?

— ბერე, მაშ შენი ლევი ნებას მოგცემს?

— შე კიდევ ავიღე ნების დართვა. იმან მოთხრა
წადი შეილოვო, უველას ღმერთი ერთი არისო.

— მადლობელი ვარ, უთხრა გუსტავამ ბ გაუ-
წოდა ხელი მშენიერს როზასა, მაშ თქვნი, ჭკვიანი
კაცია ბ კეთილი! მართალი უთქვამს, ის ურია არის,
თქვენ ქრისტიანი ხართ, მაგრამ ღმერთი ერთია.

— მაგრამ ოჰ ლუიზა ერთი ანბავი უნდა გითხ-
რა, ერთი კაცი ამედეგნა აქ რომ მოვიდოდი, ისე შე-
მოძხედა, ისეთის თვალეებით ჩამაცქერდა, რომ შემი-
შინდა. ის შევიდა თქვენის სახლის ჰირბ-ბ-ჰირ. ოჰ,
რა გამეხარდა რომ ჩქარა შემოველი აქა, ახ, ლუიზა,
რა შეშინიან იმ კაცისა? ვინა დგას იქა?

— იქ ერთი დედაკაცი დგას, რომელიცა მგონია

რუსეთიდან მოვიდა, კარბსედ აწერია ნეიჟერტის სახელი.

— თქვენნი ჭირიჲე თუ მოხვალთ დროთი წავიდეთ, თორემ მე არ შემძლიან აქ დიდხანს დგომა, ძრეელ შემინიან იმ კაცისა.

ამ დროს შემოვიდა ბიძია კიკეებუში, რომელსაცა შებლზედ წურწურით ოფლი ჩამოსდიოდა. ეს დაბალი ტანის კაცი ღმობიერებაში მივიდა, რომ ნახს ეს სამნი ამის დისთჳს შეწუსებულნი, რომელნიცა აზრებდნენ საფლავზედ წასვლას სალოცებად, ის აღუთქვამდა გუსტავას, არ დაჩნებოდა ობლობა ღესრუნა იმისთვის, როგორც საკუთარი შვილისათჳს აგრეთვე ლუისასათჳს, რომელიცა უეჭარდა იმის დასა.

რამდენიმე მინუტის შემდეგ ეს ოთხნივე გამოვიდნენ ღ კასწიეს სასაფლაოსაკენ. როდესაც გამოდიოდნენ სასლითგან ჰირტჰირ ერთის სასლის ფანჯრითგან ორნი ერთი კაცი ღ მეორე ქალი დიდის უზრადლებით სვერამდნენ იმათა, ეტეობოდათ ბოროტი განზრახვა ჭკონდათ. ისინი იუვნენ, ერთი ნეიჟერტი ღ მეორე იმისი ცოლი.

VI.

გ ა ც ა რ ც ვ ნ ა ზ მ ა კ ე ლ ა .

ერთს ბერლინის ქუჩაში, იდგა ღრმად მოხუცებული კეთილი ზ ზ ატიოსნანი კაცი, რომელსაცა სიმაწვილის დროს შეუკრიბა დიდას ზ ატიოსნის შრომით, დიდძალი ფული. ის იყო ქარივი, ჰქუენდა ერთი შვილი ამერიკაში სასწავლებლად ზ სახლში, მხოლოდ ერთი მოსამსახურე დედაკაცი ახლდა, ის მოხუცებული კაცი, რომელსაცა ერქვა მარტენსი, გაასესხებდა თვთ ცოტას სარგებლით ფულსა ზ ამი' ის შემოსავლით სცხოვრობდა. ამას ჰქუენდა ვექილი გილმანი, რომლის ხელში იყო შესავალ-გასავალი მოხუცებულის მარტენსისა, ზ ერთიც ქაღალდების გადამწერი. ეს ქაღალდების გადამწერი იყო, სემოთ რომ მოვიხსენიეთ გუსტავა რუბინი.

— საღამო მშვიდობისა ბატონო მარტენს, უთხრა

გუსტავამ, როდესაც ბინდისას შედიოდა მარტენსის სა-
ხლში; მე მოგატანეთ ახლა, თქვენის ვეჟილის გით-
მანისაგან, რომელმანცა გამოატანა შემოწმებული
ვეჟილი ბარონ რუდიკერს რომ თქვენი ფული
მართებს.

მოხუცი მარტენსი იჯდა საწერ სტოლთან, სათვა-
ლებით, როდესაც იმან დაინახა შესული ემაწვილი
კაცი, ადგა & მიეცემა, ის იყო სუსტის აკებულების
კაცი & სნეული. იმისი თეთრად გადაჰენტილი თმები
& წვერი, იმისი მშვიდობიანი სახე & შეხედულობა,
გვიმტკიცებდა რომ იყო კეთილის გულისა & სული-
სა.

მოხუცებულმა ჩამოართვა სელი გუსტავსა.

— საღამო მშვიდობისა, საუფარელო გუსტავ,
უთხრა იმან კეთილის ღიმილით, დაჯექით თქვენი
ჭირიძეთ, ახლავე სამთელს ავანთებ. შემოდგომის დღე
ძალიე ღამდება შეილო. სახლის ანგარიშში ვიყავი &
ვერ შევნიშნე რომ დაღამებულა.

მარტენსი მიჰოდა მრგვალ სტოლთან, რომელი-
ცა იდგა დივანის წინ & ანთო საძოელი. ოთახი სუს-
ტად იყო განათებული.

— აგერ საცაა მოვა ჩემი მსახური დედაპაცოცა ზ ზვინთებს ლამძასა, განაგრძო მოხუცმა.... მაშ რო- გორცა სჩანს, ბარონს ფული არ მოუცია?

— იმას უთქვამს გილხანისათვის, რომ ფულს ამ ორიოდ დღეში მოგცემთო. აი ორი ვექსილი ძა- ბირთმეფია უკანვე ათასის ტალერისა თითო.

— ვიცი საუფარელო გუსტავ, როგორც შეასრუ- ლებს ბარონი თავის ჰირობას. ეს ვექსილი უკანვე წაიღეთ, მიეცით ჩემს ვექსელს გილმანს ზ სთხოვე წა- რადგინოს საჩივლელად. არ დაკარგოთ.

— ნუ გეშინიანო ბატონო მარტენს, ჰირველად სომ არ განდობთ იმოდენა ფულის ვექსილებსა.

— თქვენ საიმედო ზ ზატოისანი ემაწვილი კა- ცი ხართ, საუფარელო გუსტავ. რამდენჯერმე დაგიტ- კიცებიათ საქმით. რაო, გილმალმა ჯამაგირი არ მო- გიმატა?

— არა ბატონო მარტენს, დღესაც თორმეტი ტა- ლერი მაქვს თვეში.

— გული დაიმშვიდეთ, მე ვეცდები უკეთესი ადგილი გიპოვნოთ.

— დიდი მადლობელი გასლდებით ბატონო მარტენს.

— სრულებით ჩემი იმედი გკანდო საუფარელო გუსტავ. თქვენ მომაგონებთ ჩემ შვილს, რომელიც ამერიკაში შეავს ღ რომლის სახის მსგავსება გაქვს. ძრიელ მოძვონს თქვენი მშვიდობიანობითი ქცევა ღ კეთილი გული. რაკორ შეკიდლიან თორმეტის ტალერით ცხოვრობა.

— დიას ბატონო მარტენს, ძრიელ გაჭირვებით ვცხოვრობ.

— მე განსე მინასტრის ქეხაში ამ დღეებში, ერთი ემაწვილი ქალი ღ თქვენ ერთად მიდიოდით. უთუოდ ცოლის შერთვას ფიქრობ?

გუსტავას შერცხვა ღ გაწითლდა.

• — ის გახლდათ ბატონო მარტენს ლუიზა ბერგერი. მანისკენ ვაცილებდი; რადგანაც საღამო იყო. ლუიზა კარგის ქცევის. გახლავს ღ შრომის მოუფარე.

— მაგის წინააღმდეგს ვერას გეტყვი საუფარელო გუსტავ. მხოლოდ ცოტათი მოიცადეთ! ქალი ლამაზია. კიდევაც გაძლეე სიტყვას, რომ კარგ ალავს გიშოვნი.

გუსტავა აზირებდა წასვლას.

— მოიცა საუფარელო გუსტავ, უთხრა მარტენსმა, რა მივიდა საწერ სტოლთან. მე მიგცემ საჩივარს ზედ ხარჯის ფულსა.

„აა ამოდო დიდი დასტა ასიგნაციებითგან ათი ტალერისანი ქაღალდი მისცა გუსტავსა.“

— სუოი ტალერი მოუნდება ბატონო ამ ფულითგან ზ სურდას სვალ მოგართმევ.

— საჭირო არ არის გუსტავ, ეგ მეტი ფული თქვენთვის შეინახეთ.

გუსტავს უნდოდა სელი ჩამოერთმევა კეთილის მარტენისათვის, რომ მადლობა ეთქვა ზ უცებ შენიშნა, რომ ცხვირიდან სისხლი წასქდა მოხუცებულს.

— ოჰ, ღმერთო სისხლი! შეჭყვირა შეშინებულმა გუსტავამ.

— დახუდით საუფარულო შვილო გუსტავ, უთხრა მარტენსმა, ეს ხშირად დამემართება ხოლმე საფხულში ზ შემოდგომით, ეს ძრიელ მშველის თავის ტკივილში.

მოხუცებულმა დაუწყო ხელსახოცს ძებნა, რომ მოეწმინდა ცხვირი.

— სადა მალავს ის დალოცვილი დედაკაცი ხელსახოცსა? სთქვა მარტენსმა რა ვერ იპოვნა ცხვირსა.

გუსტავამ საჩქაროთ ამოიღო თავის ჯიბიდან ცხვირსასოცი, რომელზედაც ძაფით შეეკერა ლუიზას სახელი და გვარი გუსტავასი, და მიაწოდა მარტენს.

— მინამდინე ჰოვნიდეთ ბატონო მარტენს, ინებეთ ჩემი ცხვირსასოცი, მერე შეიძლება დამიბრუნოთ.

— კარგია საყვარელო გუსტავ, ძაღლობელი ვარ, უთხრა მარტენსმა რაკამოართო ცხვირსასოცი. თქვენ მიიღებთ გარეცხილსა. მაგრამ ჩვენ ისევე ჩვენს ღაპარაკს დაუბრუნდეთ. თქმაც კი სირცხვილია, რომ აგრე კარგი ხელი გაქვს და ჯამაგირი თორმეტი ტალერი. ჰირობას გაძლევა, რომ ორჯერ მეტს მიიღებთ.

გუსტავამ შეინახა მარტენსისაგან მიცემული ასიგნაცია და ვერ შენიშნა, რომ ასიგნაციას სისხლი მოსცხებოდა.

შემდგომს გამოეთხოვა და შინ წავიდა გუსტავა. ის ძრიელ გახარებული იყო, ჰირველად იმისათვის, რომ ხუთი ტალერი აჩუქა, მეორედ იმისათვის, რომ ჯამაგირის მომატებას დაჰპირდა კეოილი მარტენსი. ეს ნაჩუქარი ხუთი ტალერი იმისათვის დიდი უფლი იყო

— ღმერთი უოველთვის მოწყალებას უკზავნის
კაცსა, მოილხაპრაკებოდა კზაჲედ გუსტავა, — რა კე-
თილის გულის კაცია ეს დალოცვილი მარტენსი! შინ
როგორ გავახარებ ლუიზასა ზ ბიძია კიკიბუშს.

როდესაც მარტენსის სახლითგან გამოვიდა ზ
კიბუშედ ჩამოდიოდა, ესოში მიმავალი დაინახა ვილა-
ცა, მაგრამ რადგანც ძრიელ ბნელოდა ჯერ გაარჩი-
ვინ იყო.

იმ დროს, როდესაც ბედნიერი გუსტავა შინისა-
კენ მირობოდა ზ მაგრა ეჭირა ჯიბე, რა არის ფული
არ დაგვარგოვო, ერთი ვილაცა მიაღება მარტენსის
კარსა ზ დაურახუნა. მარტენსმა, სიჩქარით სისხლით
მოსვრილი სელსახოცი მიაგდო კუთხეში, მოიბანა
ცხვირპირი ზ გაუღო სტუმარს კარები.

— შემობრძანდით თქვენნი ჭირამეთ ზ დაბძან-
დით, უთხრა მარტენსმა თავაზიანათ.

შემოსულმა სტუმარმა აშხარტავნათ გადავლო
თვალი ოთახსა, რომელშიცა მქრალად ანათებდა სამ-
თელი.

— მე მოველი საჟუდურის მოსაცემად მარტენს,
სასტიკის სმით უთხრა სტუმარმა.

— საუფედურის მოსაცემად! მიბრძანეთ, რისათვის? მოუგო მარტენსმა ღ სახელს კი მოიხსენიებდა სითავაზით.

— შეურაცხება რათ მომაყენეთ ღ ჩემი ვექსილები რათ მიეცით გითმანსა! მჟათ ვიუაფი ერთი ორათ მომეცა ის ფული ღ ამისთანა შეურაცხების მოყენებას კი ვერ დავუთმობ.

— ერთი ორათო? გაღიმებით უთხრა მარტენსმა მე სრულებით არ მინდა ერთი ორათ მიბოძოთ, მე მხოლოდ მინდა ის ფული მივიღო, რაც მისესხება, ისიც უსარგებლოთ.

სტუმარი ჩუმათ იდგა, ზახუხის თქმა ვეღარ შეიძლო. იმან შესედა მრგვალ სტოლს, რომელთანაც მარტენსი იდგა. გახსნილი ფულით საჯსე უუთი ისევე გაშლილი იდგა.

ეს სიმდიდრე რომ ნახა სტუმარმა, გული აუღელდა, მარტენსმა ეს ვერ შენიშნა. სტუმარს ეგონა დიდძალი სიმდიდრე, რომ შესედა მარტენს, ამ სუსტსა ღ სნეულს მოხუცებულს კაცსა, თავში გაუელვა საშიზელმა აზრმა.

— თქვენ მარტო ხართ? ჭკითხა იმან.

მოსუცი ვერ მისვდა რისთვის ჭკითხავდა. იმას ეგონა საიდუმლოდ სათქმელი აქვს რამეო.

— შეგიძლიანთ თავისუფლად ალაპარაკოთ, აქ არავინ არის. მიუგო მოხუცმა.

— მე მოველი იმისათვის. რომ მოგცეთ თქვენნი ფული. მომიძებნეთ ვექსილი. სთქუა სტუმარმა ღიერა უბეს ხელი.

მარტენს ისე იამა, შრომით ღოფლით ნამოვნის ფულის მიღება, რომელიცა მიეცა უსარგებლოთ, რომ სიხარულით მივარდა საწერ სტოლსა. იმას არ უნდოდა შეეტოვებინებინა რომ ვექსილები შინ არა ჭქონდა.

სტუმარმა ერთი კიდევ დააკვირვა თვალები ჯერ ეუთსა, მერე თვითან მარტენსა, რომელიცა იდგა საწერ სტოლთან.

ხმა არსაიდგან არავისი ისმოდან—ისინი მხოლოდ ორნი იუენენ ოთახში.

თვალები აუზრიალდნენ სტუმარს მტაცებელის ზირტუვის მსგავსად. იმას შეეძლო თავისი ვექსილებიც გამოეტანა იქიდან ღ დიდძალი ფულიცა. აზრიალებულ თვალებში აღევჩნო ცეცხლი, ლოყები გაუფიქრლ-

დნელ. მარტენსმა წაიხარა ზე დაიწყო წერა ფულის მი-
ღების ბარათისა, რათგანც ვექსილები ორი მინუტის
წინათ გუსტავას გაატანა

იმ წუთში ეს უმცნობი სტუმარი სისხლ მწუერ-
ვალე ზე გაფხარებული ლომივით დაეტაკა სუსტს ზე
სწეულს მოხუცებულს, ზე მინამ ის საცოდავი დ იუვი-
რებდა, მკვლელის ხელმა ისე შეუხუთა ეანფრტო,
რომ დაწეებინა სისინი, სიკვდილის შიში, რაც უნდა
იქოს სუსტი კაცი, ძალას მისცემს. მარტენსმა ძალა
მოიცა, რაც ღონე მიჰსდევდა წამოიწია, ეელში რომ
ვერ მოახერხა მივარდნოდა, ტანისამოსი შემოახსია.
შეიქმნა საშინელი ბრძოლა.

რე იგრძნო სიკვდილის მიახლოება, მოხუცი
მოუძღურდა. უცნობმა კაცმა იფიქრა, ცოცხალი გაუ-
შვა, სამართლის ხელს მიეცემოდა. მეტი გზა არ იყო
უნდა მოეკლა. კარგი შემთხვევაც ჰქონდა. ღამე იყო
ბნელი, არა ვინ ნახა როგორც შევიდა ზე ვინც იყო,
ვინ აიღებს ეჭვს თაფისი ვექსილებიც რომ გაიტა-
ნოს.

ამ ბრძოლაში რომ იფიქრა, სტოლები დაჟარდ-
ნენ, სკამები აირივნ-დაირივნენ, სამთელიც გადმოვარ-
და ზე გაქრა, ამ ბნელაში შემოისმა სამწუხრო კვნე-

სის ხმა. უცნობი მაინც ახრჩობდა საწყალს მოხუცსა, რომელსაცა ცხვირითგან ნჯღევაში სისხლი მისდიოდა თუძცა სრინწიანის, სუსტის ზ მიგნავებულის სმით ეხვეწებოდა, მაგრამ ის არ იგონებდა. რამდენიმე მონუტის შემდგომს უმცნობ კაცს ეჭირა ხელში მკვდარი კაცის გვაში. იმან სისწრაფით მიანება თავი მკვდარსა.

— ვერა ვინ შეიტუობს, ლაპარაკობდა ჩუმათ თავისთვის; მოკვდა კიდევ, კვდრები რომ ვერ ილაპარაკებენ; ახლავე ხელ-პირს დავიბან. ჯერ სამთელი ავანთო, მინდოდა ისე მომეკლა რომ სისხლი არ წავარდნოდა, მაგრამ არ იქნა.... ჩქარა სამთელი! ჩქარა ვექსილები, ფულები რასაკვირველია რამდენიმე ათასი ტალერი იქნება? ვინ აიღებს ჩემხედ უჭვსა. შემძლიან გულ დამხიდებით ვიყო, რომ არაფინა მნასა აქ შემოსული აბა ჩქარა!

ანთო სამთელი. ნასა საშინელი სანახაობა! სტოლი ზ სკამები გადაბრუნებულ-გადმობრუნებულები; ზოლხედ დაკეპული ხალიჩა სისხლით შებასრული, მკვდარი გადაშლარტული თვითან სისხლით შებასრული.

კაცის შევლელს თავს ზარი დაეცა ამ სანახაობით იმან მიანთო სამთელი ზ მივარდა უუთსა. დაწობილი ბარათი მარტენსისა ზ სსვა. რასაც კი მოასელა ჩაიღო ჯიბეში, ვექსილები თავისი კი ვერ იპოვნა, შეწუხებული ოხვრა ამოხვდა, უცებ რაღაც სმა მოესმა სამთელიც გაუქრობელი დარჩა ზ გავარდა გარეთ კიბეზედ ვიღაცა ამოდირდა იმ სიბნელეში, ის იყო მარტენსის მსახური დედაკაცი, რომელსაც ბაზარში საჭმელ-სასმელი ეყიდნა ზ მოდიოდა. კაცის შევლელი მიიბოდა რაც ძალა ჰქონდა ქუჩაში.

როდესაც დედა-კაცი შევიდა ზ ნახა ეს საშინელი ამბავი, მაშინვე გამოფარდა გარეთ ზ შექმნა ვვირილი.

— მიშველეთ! მიშველეთ! მარტენსი მოუკლავთ?

გამლეღ-გამომლეღნი შედგნენ ზ უუურებდნენ გაკვირვებულნი ამ დედაკაცსა. ამ დროს შესვდა ზოლიციის აფიცარსა.

— ჩუწნი მარტენსი? რას ამბობ დედაკაცი, რამდენიმე საათის წინათ, სადამოხედ, მე თვითან შემხვდა გზაზედ, მომესალამა კიდევ ზ ვინ მოკლა ამ საათში!

— მოდი ნახე, პკვდარი გდია!

— მაშ უნდა შევატეობინო ლეიტუნანტსა, გა-
მოძიებელსა. ესა სთქვა ზეწვიდა ზოლიციაში, თან
გაჭედა დედაპაციცა.

როდესაც ჩინოვნიკები მივიდნენ, შეამოწმეს ზე
ნახეს რომ ეუთი გაღებული იყო, ოთახი არეულ-და-
რეული ზე დარწმუნდნენ, რომ მარტენსი მოგვლათ
ფულის გულისათვის. რაც რამ იყო ოთახში სულ
დაწერილებით გაჩხრიკეს. ამ პეზნაში რომ იფენენ,
იზოვნეს კუთხეში სისხლიანი ხელსახოცი, ეს ხელსა-
ხოცი რომ გაშინჯეს, ცალ წვერზედ ეწერა ნაკერის
ძალით «გუსტავა რუბინი». შეიტყეს რომ ეს გუსტავა
ყოფილა მწერალი მარტენსისა. მაშინვე ზოლიცია და-
ესნა გუსტავას სახლსა, იქაც გაჩხრიკეს ზე უზოვნეს
ათ ტალღრიანი ასიგნაცია გასისხლიანებული.

გუსტავა რუბინს მართალს ზე უმანკო კაცსა, მა-
შინვე სტაცეს ხელი, რადგანც სრული დამტკიცება
იყო ზე ჩასვეს ციხეში.

VII.

ლ ე ვ ი შ ა რ ი ე რ ი , უ ს ი ნ ა თ ლ ო უ რ ი ა .

მარტენსის მოკვლის მეორეს დღეს, მრთელს ქალაქში ელვასავით განისმა ხმა, ლუისა ბ ბიძია კიკე-ბუში გულ დამშვიდებით მიდიოდნენ მონასტრის ქუჩაში.

სახესედ აჩნდათ მწუსარება, ლუისა გაუფითლებულიყო ბ თვალები ცრემლისაგან გასწითლებოდა. მოხუცი კიკებუში ისე მისდევდა ქალსა, რომ ამ ქვეუნისა აღარა გაეცებოდა რა, ეელსასვევი ბრუნდებდ მემოკრა, სერთუგი უკუდმა ჩაეცო, სჩანდა იმ ღამეს არ დაეძინა. ის გზასედ მწუსარეს ხმით მიილხაზარა კებოდა.

— შინ მაინც დაგვიხვდეს, ის გამოცდილი კაცი, რჩევას მოგვცემს. სხვა რა ღონისძიება მოვიზმარო, რომ არ ვიცი, თავს ბრუ მესვევა. რა ვქნა?

— თუ რომ როზას მამა შინ არ არის, ჩვენ იმას ვიზოვნით მუხეუმის კართან.

— ნეტა გზასედე მოკვდე ზე შინ აღარ დაგზიუნ-
დე. რა ნამუსითღა მივიდე, რომ მესობლები ცხვირს
გვიწევენ! როგორ ავიტანო ეს მწუსარება!

ისე შეეშალა ლევის შარიერის სახლისკა, რომ
იმ სახლს კიდევ ასცლდა ისე იყო ჭკუითგან შემლი-
ლი, ზე კიდევ შორს გაივლიდა თუ რომ ლუიზას არ
მოეგონებინა.

— ახ, ჰო, დამავიწყდა. ჯერ კიდევ სრულს გო-
ნებაზედ არა ვარ.

როდესაც შედიოდნენ ურიის ოთახში, წინ გა-
მოეგება როსა, იმას ეჭირა ჰატარა სურა, რომელი-
თაც მოჰქონდა მდინარითგან წყალი, კინაღამ ეს სუ-
რა სელითგან გააგდო, როდესაც დაინახა ბიძია კიკე-
ბუში ზე ლუიზა.

— შინ არის მამა ლევი? ჰკითხა მოხუცმა,

— რა ამბავია, რა მომხდარა? ჰკითხა როსამ.

— შენც გამოგვევ, გვანვენე სად იქმნება, გზა-
ზედ გიანბობთ, უნდა რჩევა ვკითხოთ მამა ლევს! წენარა
მიუგო ლუიზამ.

როსამ შეივანა მეორეს ოთახში, სადაცა ლო-
ცულობდა ლევი ბარიერი. როდესაც ლოცვა გათავა,
მიუბრუნდა იმათ.

— მშვიდობა თქვენი ნახვას! უთხრა უსინათლო მოხუცმა, იმან გაიგონა, რომ როზას შემოჭვენენ ორნი.

— ჩუწნ მოველით უფალო ლევი, გკითხოთ რჩევა, უთხრა კიკებუშმა.

უსინათლომ შეიტყო ვინც იუვნენ.

— მითხარით. მე მოხარული ვარ გემსახურნეო, თუ კი ჩემი რჩევა რაშიმე გამოგადგებათ.

— ახ, საუვარელო მამაო ლევი, ეუბნებოდა ლუიზა, საწვალი გუსტავა! საშინელებაა! მე რომ გითხარი, წუხელის მარტენსი დაუსრჩევიათ მეოქი, თავის საკუთარს სასლში იმ მოკვლის ეჭვი შემოიტანეს გუსტავა რუბინზედ, ახლა დაჭერილია ცისეში.

— შენი საქმრო გუსტავა რუბინი?

— დიახ, ისა. არა ჭეშმარიტათ, ის მართალია. ტყვილათ შემოიტანეს ეჭვი.

— ტყვილათ შემოიტანესო ეჭვი? შენ აგრე გონია. თუნდა შენი მძაც იუოს არ უნდა სთქუა ეკა. რა იცი რომ მართალია,

— მაშ თუწნა გგონიათ რომ იმას მაგ საზიზღარის საქმისათვის ნიჭი ჰქონდეს? ჭკითხა კიკებუშმა.

— მე არა მკონია ზე დარწმუნებით არ ვანბობ.
ჯერ ერთი ეს მითხარით საქმე როგორ ყოფილა.

— ლუისა გიანბობთ, მე გული აღარ მომდევს.

აქ მოუყვა ლუისა ზე დაწვრილებით უანბო.
ლევა შარიერი დიდის ყურბდლებით მოისმენდა, თით-
ქოს ცდილობდა არ დაეწეებოდა, რასაც უანბობდა.

— უბედურება ეს არის, რომ ხელცახსოცი ზე
სისხლიანი ასიგნაცია ცხადი გასამტყუნებელი საზუთია.
უთხრა ლევამ. იმ ორი ვექსილისა აღარ იცი რა.

— იმ ვექსილებისა ეს ვიცი, რომ პოლიციამ
წაიკითხა, ერთი ვიდასიდაც დიდი კაცის გვარი ამ კი-
აოთხეს.

— არ გასსოვს იმ დიდაცის გვარი? ჭკითხა
ლევამ.

— მკონია ბარონ რუდიკერი.

ამ გვარის გასსენებაზედ, უსინათლო მოხუცე-
ბულს ვეითელება ფერმა გადაჭკრა.

— ორივე ვექსილში იმისი სახელი ზე გვარი
იყო? ბარონი ლეონ ჭონრუდიკერი? წაილულულა
შარიერმა.

— დიხს, სწორეთ ეკ გვარი, უახსუსა კიკე-
ბუმმა.

— რა დროს იყო მარტენთან გუსტავა? ჰეითხა მარიერმა.

— ექვსისა ზე შვიდ საათს შუა, ასე რომ შვიდ საათზედ შინ მოვიდა ზე ერთის საათის უკან ჰოლი-ციაც მოგვიხდა.

— ძალიან ცუდი ანბავი მითხარით; მაგრამ მე მაგ საქმეს ძრიელ უუროს ვადევნებ. უთხრა ლევი მარიერმა. მე ვსედავ ცხადად, რომ როდესაც გუსტავა გამოსულა მარტენსის სასლითგან, იმის შემდგომს სხვა შესულა. ის უფალი ბარონი ჰირველად არ არის შენიშნული ამ საქმეში, მრავალ ჯერ ჩაუდენია უღმრთოობა; მაგრამ დღეს არის თუ სვალ, განგება მღუთისა დასჯის ზე მიეცემა სასწრაფელას.

უსინათლო ლევი ზე ბიძა კიკებუში, გამოვიდნენ ზე სადღაცა წავიდნენ. ორნი ქალები დარჩნენ მარტო.

როსა ნუგემსა სცემდა ლუიზასა ზე როდესაც იმან დააპირა წამოსვლა, როსა ეუბნებოდა:

— მე შენ გავაცდილებ ლუიზა, იქიდგან დაუბრუნდები ზე მამა ჩემს ლევს მოუმზადებ რასმეს საჭმელათა.

რა კეთილი სული ხარ როზა! არც ერთი სიტყვა
შენთანა გულის შემატკეივარი, ნეტავი შენ
როზა ჯან, შენა გეგვს კეთილი მამა, რომელიცა შენ-
ოვს ზრუნავს. მე კი ობოლი ვარ, უღმრთო, — ამას
ვიღა ჩიოდა რომ ეს საშინელი შემთხვევა არ მომეცა
მოდა.

— იცი რა ლუიზა, მეცა მაქვს ერთი მწუხარე-
ბა, რომელიცა ვერავისათვის მიოქვამს. მაგრამ შენ-
თან კი უნდა ვთქვა ჩემი გულის ზანუხი.

— მაშ სჩანს შენცა გეონია დღარული რამ?

— სწორეთ აგრე არის, მაგრამ არ ვიცი რა
დავარქვა ამ ჩემს გულის ზანუხსა, ვერც მამა ლევი-
სათვის მივირთხავს, ამისათვის რომ ასე გეონია რომ
ვითხო ეწეინება. აქეთ იქიან გან მესმის, რომ ვითომცა
მამა ჩემს ჰეგანდეს შეიღი, მაშ სჩანს მისა შეიღია,
მაგრამ ჩემს დღეში რომ არ მინახავს.

— იქნება ურჩი ვოფილა ის შენი მამა ჯ მამა
არ იკარებს.

— ერთხელ გამოვუვადე ჯ დაწვე ამასვე მამა
ჩემს ლაზარაკი; მაგრამ მამა ჩემი ძრიელ შეწუხდა ჯ
ხმა არ გამცა. მამა ჩემს ერთი სასიათათა სჭირს:
ძილში ლაზარაკობს, ერთ ღამეს ეძინა ჯ ძილში ან-

ბობდა. დამკარგე აქედგანა, დამკარგე აქედგანაო!... მე რა დანაშაული მაქვს, ემაწვილი სამლოცველოში ვიზოვნე, ვიღასაც დაეკდოვო, — არ ვიცი რათ ანბობდა ამ სიტყვებს. მოვედი ახლო ზ ენახე რომ ღრმად ემინა.

ლუიზა გამოაცვილა შინ, ის მშთელი დღე როზა ამახთან იყო, რომ შეშინდა შინისაკენ წამოვიდა. ისეთი ცივი შინდი-ბუნდი იყო, რომ რომელს ქუჩაშიაც მოდიოდა; ერთი სულიც არ ჰაჰანებდა. ამ დროს უცებ უკანითგან შემოესმა ფეხის სმა. როზამ მოიხედა. ფეხის სმა უფრო ახლო ზ ახლო იხმოდა. ბოლოს დაინახა კაცი, ზაჰსულის სერთუკით, ჩამოფსატულის შლიანით, რომელიცა იმას მოსდევდა. როზას შიშით გული გაუსკდა, რომ კარგად თვალი დააკვირვა, იცნა რომ ის იყო, რეიზერტი,

— ძლივს არ გიზოვნე! მაგრამ ნუ გეშინიან ჩემო მტრედო! გარწმუნებ არას გავენებ, უუვიროდა ის, ღამაში ხარ ზ ძალიან მომწონხარ.

ესა სთქვა ზ სტაცა ხელი როზასა.

— ოჰ, ღმერთო! რა გინდათ ჩემგანა? თუ არ გაშიშვებთ ახლავე ევირილს დავიწყებ! უზახუსა შეშინებელმა ემაწვილმა.

— რაზედ დაიფიქრებ, მე მარტო ეს მინდა შე-

ვიტეო რა გქვიან სახელათა ღ სადა დგესარ?

— გაძიში ჩემ გზაზედ.

— კარგი, მამ გაგაცილებ.

— რა ვქნა ვინ არის ქრისტიანი მიშველოს.

— ვინ უნდა გიშველოს, ან რა საჭირო არის

შველა წავიდეთ!

როზას მდგომარეობა იყო საშინელი. რეინერტს მაგრად წაავლო ხელი, თითქმის უნდოდა ზურგზედ წამოეკიდნა ღ თავის სადგომში მიეყვანა. ცოცხა ოფლმა დაუწყო დენა ემაწვილს შიშისგან.

— საკვირველია! საკვირველია, ცოცხალი რომ გორდა დარჩომილა! ლულულულებდა რეინერტი.

ამ დროს ვიღაცა გზაზედ მოდიოდა. რეინერტს შეეშინდა ღ ხელი გაუშო ემაწვილსა, რომელმაც რა დრო იხელთა, რაც ძალა ღ ღონე ჰქონდა გაიქცა. გაძლელმა კაცმა რომ გაიარა რეინერტი კიდენ უკან გამოუდგა. ქარიანი ღამე იყო, ემაწვილს შლიაზა ქარმა მოსადა ღ იმ გზით გაარბენინა, საიდანაც ნეინერტი მისდევდა. ემაწვილს ტირილი მოუვიდა, რადგანც ღარიბი უსინათლოს შვილს იმის მეტი არა ჰქონდარა;

შიშისაგან უკან ვეღარ დაბრუნდა. მორბოდა იმ ქუჩისაკენ, რომელს ქუჩაშიაც იყო მუხეუმი და რომლის კარსედ მუდამ იჯდა მამა ლევი შარიერი. ემაწვილმა მოუყი რომ დაინახა, მივარდა და უბეში ჩაუარდა.

— მამავ ლევ, მიძველე, აგერ მომდევს?

— შვილო, რა ამბავია, ვინ მოგდევს? განსვენებით ჭკითხა მოხუცმა.

— შეშინიან იმ კაცისა, გამოძისსენი იმისაგან. გზაზედ დამედევნა, მაგრად დამიჭირა და სადღაცა მიმათრევდა! საშინელი თვალები აქვს, ვიღა არის.

ნეაპერტი შედგა მოხუცებულიის ურჩის წინ, რომელსაცა როზა მოხვეოდა ის კარგათა სჩსრეგდა მოხუცსა და ჭევიროდა, თუ რატომ ადრე არ ენახა ის მოხუცი აქ რომ ნახა გლახობდა, ამოიღო ჯიბითგან ერთი ოქრო და შეაძლია, რა არის ეგებო გაუშოს ემაწვილიო.

— ეგ თქვენი ფული თქვენთვის შეინახეთ, უფალო, ეუბნებოდა ურია, ეგ ფული მე ხელს დამწვავს, ვის ხელშიაც ეგ ფულია, მძიმე დამნაშავეა.

— რას ანბობ ბებერო? გავეიწვებით ჭკითხა ნეაპერტმა.

— თავი დამანებეთ მინამ დრო გაქვსთ, თქვენ

დასდგომისაღი ბოროტების გზას! იფიქრეთ თქვენს ცოდვებზედ, რომელსაც ჩაგიდენიათ! მოიგონეთ ღმერთი! წავიდეთ შვილო როზა.

ლევი შარიერი ადგა თავის ალაგითგან, აიღო ქუდი, ჯოხი და გაუძაბა თავის ქოხისაკენ, ნეიპერტი მოსუცის სიტყვებისაგან მეს დაცემული იდგა მუხუშის კიბეზედ და ფიქრობდა.

— ვინ იყო ის კაცი? და რა იცის, თუ რა დაწაშულუბაები ჩამიდენია?... ეს ჩემთვის საშიში კაცია! ჟოვლისღონისძიებით უნდა ვეცადო, მოვსპო ამ ქვეყნად ის ბებერი, ვერსად დამეძალები ბებერო! შენ ანბობ რომ მე მიცნობ; მე თითონ ჩქარა გიცნობ და ამ ქვეყნას გამოგასაღებ. შენ ჩემთვის საშიში ბებერი ხარ.

VIII.

ლეო ჭონ რუდიკერმა, თავისი ქალი კამელია მისცა ერის მილიონერის შვილსა გოდვილს, მზითვით რაც გაატანა და რა დიდებული ქორწილიც გადაუსადა ამასზედ ჩვენ ვეღარას ვიტყვით ამის მეტს რომ სეფი გოდვილი თავის პატარძალით ქორწილი გადაი-

ხდა თუ არა წავიდნენ ამერიკისაკენ საცხოვრებლად, რადგანც როგორც მილიონის შვილს სიმდიდრე აწუხებდა. იმისი სიმაძრე ბარონი რუდიგერი, ამ ქორწილის ღსინში სრულებით დაღვრემილი იყო, როდესაც სიმე და ქალი გაისტუმრა შევიდა თავს კაბინეტში, სადაცა ჩამდენსამე ღამეს ზედი-ზედ სამთელი არ გამქრალა.

ბარონის კაბინეტი ისე იყო, რომ იმის გვერდ-ზედ მოსამსახურის საწოლი ოთახი იმყოფებოდა. მაშასადამე რაც კაბინეტში მოხვდებოდა, მოსამსახურე ადვილათ გაიკებდა.

როდესაც ბარონი კაბინეტში შევიდა, ბინდი იყო და ნახა სამთელი ჯერ ენდოთ, მაშინვე სწიჩკა მოიღო და ანთო სამთელი, თითქოს სიბნელისა ძრეულ ემინათო, სახე ქქონდა გაუვითლებული, თვალები არეული, ოთახში მარტო იყო და რაღაც-რაღაცაები ელანდებოდნენ.

— მეტი გზა რომ არ იყო, ლაპარაკობდა ბარონი თავისთვის:—ის ეხლა მკვდარია, დამკარგენით

აქედან მოლანდებავ! მკვდრები სმა გაკმედით არიან, იმათ
თავიანთ საფლავიდან ადგომა შეუძლიანთ! დასწევ-
ლა ეშმაკმა, აგერ, კიდევ თვალთ წინ მიდვა, მემუქარება!
სისხლით გასვრილი ტანისამოსი, აცვია! დამეკარგე! და-
მეკარგე აქედან საშინელო მოლანდებავ რომ აღარ მეს-
სნება! რამწავს დაღამდება ხოლმე, მაშინვე ეს მოლან-
დება თვალთ წინ წარმომიდგება, თითქოს დამეწერა,
საუკუნოთ არც ძილი მქონდეს & არც მოსვენება. კა-
რები დაკეტილი აა არის? უგუნურო! მერე ვინ არის
აქ? ვისი გეშინიან? განა მკვდარი ადგება შენ უგუნუ-
რო! მოლანდებავ, თავი დამანებე; ამ უკანასკნელ სი-
ტუვასე, ბარონმა სახარლად გაიხარხარა.

უცებ შეხედა სტოლსა, რომელთანაც იდგა. სტოლ-
სედ ეწეო რამდენიმე ბარათები, მაგრამ ვეელასედ ახ-
ლო იდო ერთი ბარათი, რომელიცა ადრე იქ არა
ყოფილა. იმის ნახვასედ ტანში ჟრუანტელმა დაურბი-
ნა, აიღო ხელში, სედ ეწერა დიდროანის ასოებით!
კაცის მკვლელის დალოცვა, წევვა არის, რადგანც მა-
მის ცოდვა მასე თაობამდინ მოეკითხება, წაიკითხა
ეს სახარელი სიტყვები & გაუფითლდა.

ვინ დაწერა ეს სიტყვები? ვინ დასდვა ამ სტოლ-
სედ?...ვინ იცოდბ ამისი დანაშაული?...ვისაც ეს სიტ-

ვეები დაეწერა, ცხადია, იცოდა ამისი დამაული.

ბარონმა სტაცა ზარს ხელი და დარეკა, იმასუნდოდა შეეტეო, თუ ვის მოეტანა ეს ბარათი.

მოსამსახურე შემოვიდა და რა შეხედა ბარონის შემღილს სახეს, შეშინდა.

— უბედურო! დაიფიქრა ბარონმა, კანკალის ხმით:—ვინ შემოვიდა ჩემს კაბინეტში? სწორეთა თქვი, ვინ იყო აქ?

— მანატრეთ ბატონო, დამაფიქვდა მომესვენებინა, ზურს მიირთმევდით, ფრიგერის ბიჭი გახლდათ აქ.

— სხუა სომ არავინ ეოფილა?

— სხუა არავინ, მხოლოდ ერთი კიდევ ვიღაცა ბებერი გლახა მოვიდა, უსინათლო.

— კარგათ მოიგონე, სხუა ვინ?

— არავინა ბატონო.

— შერე რა უნდოდა ფრიგერის ბიჭსა?

— მე არაფერი მითხრა.

— ის შენ კაბინეტში შემოუშვი?

— კაბინეტის კარები ღია იყო და თითონ შემოვიდა.

— ბარათი სომ არა დაუდგია რა სტოლზედ?

— არ მინახავს ბატონო.

— კარგი, წადი, უბძანა ბარონმა.

მსახური განკვირვებით გაუიდა კაბინეტიდან.

— ეს უთუოდ ჩემი ძმის ვალტერის საქმეა. იმან იცის უთუოდ. მაგრამ იმისი ხელი რომ არ არის ეს ნაწერი, ეჭვ, განა არ შეიძლება სხვისათვის დაწერონებინა. ოჰო, მივხვდი! საშინელი სიტყვებია! არ არის ეჭვი, ჩემი ძმამ იცის. მაშ ჩემი ძმა ჩემთვის საშიში უოფილა, უნდა როგორმე ეს ჩემი მტერი, ჩემი ძმა, ამ ქვეყნას გამოვასაღებო.

კიდევ აიღო ბარონმა ხელში ის ბარათი და კიდევ აღმოიკითხა ეს საშინელი სიტყვები:

«გაცის მკვლელის დალოცვა, არის წვევლა, რადგანც ძამის ცოდვა, მოეკითხება შვილის შვილს მუასე თაობამდენ.»

IX.

ბერლინის ქალაქში, განშორებულს მიუუდრებულს
 ზე მიუარდნილს ქუჩაში, ერთი ტრასტირი არის საუჭო,
 იქ იკრიბებიან, ეველა ისინი, ვინც კი ავაზაკობენ,
 ქურდობით ზე ტაცობით ქალაქს აქცევენ. ზოლიცა ამ
 ტრასტირს თუმცა ძრიელ თვალუურს ადევნებს, მაგრამ
 ვერც ერთის ავაზაკისათვის ვერ მოუსწრია, რომ და-
 იჭიროს. ამ ტრასტირს, უკანა მხრივ, ეზოსაკენ, ათას
 ნაირი მისსაქალი ოთახები ზე სარდაფები აქვს. ერთს იმ
 ტრასტირის მიძალუღს, ბნელა, სარდაფში, სადაცა
 ქონის სამთელი ენთო, თუმცა შუადღე იუო ზე გარეთ
 ბზე ბრწყინავდა, ორნი კაცნი ჩუმათ ჩურჩულობდნენ,
 ერთი იმათგანი იუო ნეიჟერტი ზე მეორე ბარონი ლეო
 ფონ რუდიგერი:

— დიდად მოხარული ვარ უფალო ბარონო, რომ
 იზოვნეთ ჩემი ბინა ზე მოხველით. — რა გნებავთ? ჭკით-
 ხა ნეიჟერტმა.

— როდესაც საჭირო არის, ვირიკებ ზე როდესაც არა, ვაგდებ.

— ეგ მე მაშინებს.

— სულაც ნუ შეგეშინდება ბარონ. სხვა დონისძიება რომ არ არის კარგათ იცო თქუწნი მძა მიცნობს, მე რომ მივიდე საქმე ცუდათ წავა ზე იემი ცოლის ცნობა, რადგანც არა აქვს, ის ადვილათ შეიძლებს. კარგათ იცო, შენი მძა რომ მოგაშოროთ, მრთელი იმისი სიმდიდრე სელში დაგრჩებათ, შვილი სომ მოგაშორე ამ თოთხმეტის წლის წინათ. ახლა მამა-სუდ მიდგა საქმე. მხოლოდ ეს არის ჩემთვის ფული საჭირო არის ახლა.

— მითხარით მოკლეთ, მაგ საქმისათვის რას ითხოვ?

— წელანვე გითხარი, მარტო არ შემოიძლიან მეთქი, ცოლი უნდა დავისძარო ზე ის რას ითხოვს, რა ვიცი.

ეგ ადვილია, მაგრამ დედაკაცს როგორ ვუწოდოთ.

— მე უიმიწოთ არ შემოიძლიან, უთხრა ნეიბერტმა, ზე ამისთვის უარსა ვუთ.

ბარონი მისვდა რომ ფული სწუწროდა იმ გაუმაძღარს .აქცაქცა

— რაღა უნდა გითხრა, თქვენ თუთან მარწმუნებდით ამ რამდენიმე დღის წინათ, რომ იცით ჩემი სურვილი რაც არის.

— დიას, ბარონო, სწორეთ რომ ვიცე.

— მოვიდა დრო, რომ დამიმტკიცეთ თქვენნი ერთგულება.

— კარგა რამ მომაგონდა, იცე რა გითხრა, ამ რამდენიმე დღის წინეთ გზაზედ შემხვდა ერთი ჰატარა ქალი.....

ამ სიტყვებზედ ბარონს ეურში წაუჩურჩულა.

— ეს რას ნიშნავს, ავი აღმითქვი, ცოცხალი არ გაგეშო; ხომ ფული მოგეცე თქვენნი გასამჯელო. უთხრა რუდიგერმა.

— ავი ისე შევასრულე, როგორც გითხარი. ამას თავი დავანებოთ ღ ერთი ჰლანი დამიწვევა ახლა, მაგრამ ამის შესასრულებლად საჭირო არის ჩემი ცოლი მოიხმართ.

— ეკ არ შეიძლება ნეიჟერტ, ხომ არ გაგიჟდი, ის ხომ გაგვცემს.

— თავის დღეში არ იფიქრო ეკა.

— ავი მითხარი ცოლს გავეუბრეო.

— დიდი ზვასაკი ხარ ნეიჰერტ.

— შეიძლება ვიყო უფალო ბარონო.

— რა ჰირობით გინდა ეგ საქმე შემისრულო?
ჰეითხა ბარონმა.

— რაც თქუწნის მმისაგან დაგრიებათ იმის სიკ-
ვდილს შემდგომს იმისი შესამედი მომეცით.

ბარონი თანახმა შეიქმნა.

X.

ს ა მ ა რ თ ა ლ ი.

გუსტავა რუბინი, მართალი კაცი იტანჯებოდა
ცხემში ღ ა რ იუო იმისთვის არსადგან სხნა. ასე
ეგონათ, ის იუო ნამდვილი მკვლეელი მარტენსისა.

ის მოელოდა თავის ბედის გადაწყვეტასა. იმ სახ-
ეობილეში, სადაცა ის იუო დაჭერილი, იუენენ კი-
დეუ სხვა ორნი. იმათ ეგონათ თავიანთი ამხანაგიც
იმათსავით მხიარული იქნებოდა, მაგრამ გუსტავი დღე

მუდამ ჩაფიქრებული იყო. იმას ესმოდა ისეთი უზატოური სიტუაციები, რომელიც თავის დღეში არ გაეგონა. უფრო ერთი იმათგანი, რომელიცა რამდენჯერმე დასჯილიყო თავის დანაშაულობისათვის, ძრიელ ილანძღებოდა ზ სელ ღონიერიც იყო.

— რატომ არავისა სწერ წიგნსა, რომ გიშველონ, ჰკითხა ერთმა ტუსადმა გუსტავსა, როგორ არავინა გეხვს იმისთანა მეგობარი, რომ შენი გულისათვის ტუვილათ დაიფიცონ.

— მე არც ერთი მეგობარი არა მეხვს! მიუგო მწუსარებით გუსტავამ.

ორივე ტუსადებმა სასიხლად გაისარსარეს.

— ოჰ, შენი თავი მართალი გგონია, მაიცა სასარჩობელაზე მალე მიგიუყანენ.

— თავი დანებე მაგ ევექსა, უთხრა ერთმა ტუსადმა მეორეს.

ამ სიტუაცია გაანჩხლა გუსტავამ.

— თქვენ თითონა ხართ ევექები, რომ თავს არ მანებებთ. მე რომ არას გიძლით, რატომ თავს არ დამანებებთ.

როგორ თუ გაბედე ზ სიტუაცია შემოგვბრუნეო.

ორივე ტუსაღები მიცვიუნენ ზ საცოდავი გუსტავა
ქვეშ ამოიდეს; გუსტავა გულს მოვიდა, გამოუძვრა ზ
ახლა ეს დააჯდა ერთს ტუსაღსა, შეიქნა ერთი ვე-
რილი ზ მშველელი არ ვან იყო.

ამ დროს კარი შემოიღო ზ შემოვიდა სტოროჟი.

— ეი, გუსტავ რუბინ! რომელია რუბინი? და-
ვიწი სტოროჟა ბძანების ხმითა, მომევი მე.

ორმა ტუსაღმა საჩხარი დაიწყო ზ წამოდგენ
ჩხუბითგან თაგპირ დაღეწილები.

— აბა ერთი მიბრუნდი, შენ მხეცო, ნახე თუ
რას გიხამთ. შეუძახეს გუსტავას რომელიცა გასდევდა
სტოროჟსა.

— გამანთავისუფლეს! სინარულით ანბობდა გუს-
ტავა. განა რომ მართალი კაცი ვიყავი?

— მართალი ვიყავიო? მასხარათ იგდებდა სტო-
როჟი. რასაკვირველია რომ ციხეში მართალნი სულნი
სხედან. მობძანდი ზ იქ გამომძიებელს უთხარი რომ
მართალი ბძანდები.

— ღამით გამომძიებელთან? განკვირვებით ჭკითსა
გუსტავამ: სტოროჟს რომელმაცა ისევე დიდის კლი-
ტით დაკეტა ციხის კარები.

— უფალი გამომძიებელი ვებერსი, ვოველთვის

ამ დროს იბარებს შენისთანა დიდს დაძნალებსა. იმან იცის ვინ როგორი დაძნალებუა. გასწივ წინ მარცხნიუ მხარესუდ ზე ჩადი კიბესუდ.

გუსტავას უნდა კიდევ ეკითხა რამ, მაგრამ მწუხარება მოადგა ეელში ზე ველარა უთხრა რა.

შესედულობა გამოძძიებელისა ცხადად გაჩვენებდათ, თუ ვითარსა კაცსა ეკუთვნოდა. როდესაც გუსტავი შეიუენეს, ის იჯდა სტოლთან, რომელსუდაც ეწუო დიდძალი ქაღალდები. იმისი თვალები სასტიკათ დააცქერდნენ გუსტავასა; ის გამოძძიებელი ერთის სიტყვით ემსგავსებოდა ზალაჩსა, იმაში კაცის შებრალების გრძნობა მისხალიც არ მოიპოვებოდა. დიმილიც კი მწარე ზე გესლიანი ჰქონდა. იმის ახლოს იჯდა, იმისი სეკრეტარი.

— გუსტავა რუბინი მოვიყვანე! მოახსენა სტოროჟკა მოსამართლეს, კიდევ მიბძანებთ რამეს?

მე თითონ შეგატყობინებ თუ საჭირო ხარ, შენ გადი აქედანა.

გუსტავამ ეს ორი კაცი რომ დაინახა, შეშინდა.

— დაჯექით, ემანდ ცარიულ სეპეზუდ, უბძანა მოსამართლემ ზე დაანახა სკამი გუსტავასა. რა გქვინთ სახელათა?

— გუსტავ რუბინი.

— დედ-მამა გეყვან?

— არც დედა მეყვან და არც მამა.

— რითა ცხოვრობ?

— მე ვემსახურებოდი, მარტენსის ვექილს გილ-
მანს, მწერლათა.

— რამდენი კემდეოდა ჯამაგირი?

— თორმეტი ტალერი თვეში.

— თქვენ არ შეგემართ მაგ ფულთ ცხოვრება,
რადგან საუვარელი გეყვანდა.

გუსტავს გული ეტკინა ამ გვარ სიტყვების თქმა-
ზედ, მაგრამ რას იქმნოდა, ეს იყო ტუსადი.

— მე საუვარელი არა მეოდიან, მხოლოდ დედა
ჩემი რომ მოკვდა ობლად დაჯიჩხი და ამისთვის დავი-
ნიშნე ლუიზა ბერტერის ქალზედ.

— დაწვრილებით მიანბე. საქმე როგორც იყო
შენ რომ მარტენსთან შესხვედი!

გუსტავა პოუფეა და სულ წვრილად უნებო ისე,
როგორც რა გადასედოდა; სრულებით სიძნელეებით.

— გამოტედი რუბინ, სწორეთა თქვი და კანონი
შეგიმსუბუქებს, ეს სომ ვიცით იმ დამეს მარტენსთან
შენს მეტი არავინა ეოფილა, როდესაც გამოსულხართ

იქიდან, ნასკვარ საათის შემდეგ, უნასავთ მკვდარი, რომ დაგიბტვიცო, რომ შენ მაგას სიცრუით ანბობ, მე თვითან გიანბობ ეკ საქმე როგორც უოფილა, როდესაც შენ მარტენსთან შესულხართ, ჯიბეში ერთი გროსი ანა გქონიათ, გინასავთ იმისი უუთი, სავსე ასია გნაცებით და იმას ჩაუნერგავს შენ გულში მოკვლის სურვილი. როდესაც დამჯდარა სტოლთან და დაუწევია ბარათის წერა, რომ იმას ჩაბარდა შენგან ვექსილები, მაშინ...

— ბატონო, მარტენსმა დამიბრუნა თვითან ვექსილები.

— ხმა გაიკმიდე, სიტყვას ნუ მართმევ, როდესაც დაუწევია წერა, მაშინ მივარდნილხარ და დაიხრჩვია, ცხადი დამტვიცნება ამასოდ მეტი რომელია იქნება, ეს შენი სისხლიანი ხელსახოცი და ესეც ასიგნაცია სისხლიანი.—

— ძაღლო ღმერთო! ანბობდა გუსტავა, ასე უსამართლოდ დატანჯული; შენ ხომ იცი, რომ მართალი ვარ ამ საქმეში!

— გამოტედი რუბინ, სწორეთ თქვი, გირჩევ შენ!

— კიდევ განგიპოვებთ, რომ მე სრულებით

მართალი ვარ, მე რომ გამოვედი, მარტენსი უვნებ-
ლით დაუტყვევ, ხელიც მომცა, წელობაც აღმოთქვა
დფულის მაჩუქა.

— მაშ შენის მეტი არავინ იყო იქა?

— ჩემ დროს არავინ იყო დ როდესაც ჩამოვდი-
ოდი კიბეზედ, ბნელაში შევნიშნე, ვიღაცა კაცი. ამო-
დიოდა იმასთან.

— იცანი ვინც იყო?

— ბნელა იყო დ რას ვიცნობდი, ამასთანავე შინ
მოვეშურებოდი.

— ნუ ძალავ რუბერ, ეგ უფრო ცუდი არის
შენთვის. თქვით სწორეთ!

ამ დროს კარები გახლო დ შემოვიდა ერთი კაცი
სამხედროს მუნდირითა.

— თქვენ ვინ დაგიძახათ რომ შემოხველით?

— მე იმისათვის შემოველ ბატონო გამომძიე-
ბელო რომ ამ ტუსადმა, ვიღაც რუბინია, გალახა
ძალიან, ერთი ტუსადი დღეს ციხეში, მერე ახრჩობდა,
თუ არ მიმესწრო.

გამომძიებელმა მრისხანე თვალით შეხედა გუსტა-
ვასა.

— ბატონო, მოდი ხელს ნუ გამოვიღებდი, რომ

ზირველად იმათ დამიწეეს ცემა.

— მერე შენც დაუწეე დასწრობა რაღა? მაგრამ
კაცების დასწრობა ხომ შენი ხელობა არის. ჩაწერე
ესეც ჰროტოკოლში, უბძანა სეგრეტარს, რა მიუბ-
რუნდა იმას; ესეც საბუთია გასამტეუნებელი.

— გებრალეობდეთ ბატონო მოსამართლე! ევედ-
რებოდა გუსტავი. გეფიცებით ღმერთს, მართალი ვარ
დ უბრალეო.

— შეიუფანეთ ცალკე ციხის ოთახში დ დაკეტეთ
მაგრამ, უბძანა იმ სამხედრო ტანისამოსიანსა, რომე-
ლიცა ციხის ზედამხედველი იყო.

გუსტავამ მიიფარა ზირზედ ხელები დ ტირილი
დაიწყო, იმას ეგონა, რომ ეს ანბავი სიზმარი იყო,
მაგრამ ზედამხედვემა რომ შეაგდო ცალკე ოთახში, მა-
შინ სრულებით დარწმუნდა, რომ დაიდუჰა, ამ ოთახ-
ში სრულებით სანათლე არსაიდან არ შედიოდა დ ნო-
ტიოც იყო.

(შეძევით აქნება.)

1874 წელსა.

«ცისკრის» დაბარება შეიძლება ამ სახით:
ტფილისში. ადგილობრივ გაუგზავნელად თუ გაგზავ-
ნით—8 მანეთი.

რედაქცია იმყოფება განის ქუჩაში, ბებუთოვის
სახლებში.

ვისაც ჟურნალი დააკლდეს ღ თავის დროზედ არ
მიერთოს, უპირობოდ ითხოვს რედაქციას, მაშინვე
აცნობოს ამ ადრესით:

«ცისკრის» რედაქტორს ივ. კერესელიძეს, ტფილისში.

Типографія Ефимія Хеладзе.